

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1212 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. септембар 2017. године

Митрополит дабробосански
г. Хризостом (Јевић)

Епископ бихаћко-петровачки
г. Сергије (Карановић)

У овом броју:

| Црквена Нова година | Богослужења, приједи и посете Његове Светости Патријарха
српског Г. Г. Иринеја | Средњи век у Рашко-призренској епархији | Устоличен
Митрополит дабробосански Хризостом | Устоличен Владика бихаћко-петровачки Сергије
| О страху од смрти | Манастир Рајиновац | 25. Летња школа црквеног појања „Корнелију
у спомен“ | Богољубива историја | Септуагинта као табу свог времена |

ISSN 0555-0114

Реч-две уз насловну страну

Црквена Нова година

*Људи се не убеђују аргументима.
Или ухвати ватру или то не учине.*

Александар Шмеман

На насловној страници овог броја налазе се две фотографије новоустоличених архијереја Српске Православне Цркве. Њихово постављење на катедре поверених им епархија збило се почетком месеца септембра. У тринаесту недељу по Духовдану (3. септембра) устоличен је новоизабрани Митрополит дабробосански Хризостом (Јевић). Недељу дана касније, 10. септембра, устоличен је новоизабрани Епископ бихаћко-петровачки Сергије (Карановић). У овом броју *Православља* налази се више детаља, као и извештаји о наведеним устоличењима. Такође, у овом броју Вашу пажњу скрећемо на интервјуе са академиком Владетом Јеротићем и протом Василијем Томићем, некадашњим уредником *Православља* (које је урадила Славица Лазић), те на разговор са протојерејем Сергијем Јаношевићем, мисионаром Православља на Сејшелима. Поред ових текстова, Вашој пажњи препоручујемо и текст Олге Михаиловић Благојевић о Септуагинти, превод *Бољубиве историје* Блаженог Теодорита Кирског који је дело Лазара Нешића,

прилог Ане Марије Симоновић о Саборном храму Светог Саве у Милвокију у Сједињеним Државама, као и чланак Јоване Пантелић о манастиру Рајиновац...

Према Светом предању Цркве, Господ Исус Христос је ушао у синагогу 1. септембра када је објавио Своју мисију човечанству (Јеванђеље од Луке 4, 16–22). Цитирајући светог пророка Исаију (Ис. 61, 1–2), Спаситељ је рекао: *Дух је Госиода Боја на мени, јер ме Господ помаза да јављам добре вјасе крошкима, вјосла ме да завијем рањене у срцу, да ојласим заробљенима слободу и сужњима да ће им се ошвориши шамница. Да ојласим вјодину милости Господње...* Традиција такође каже да су Јевреји ушли у Обећану земљу у септембру... Роберт Тафт у тексту „Ка теологији хришћанског празника“ пише да је „празнични циклус начин изражавања и живљење Тајне Христове. То је корен у сваком погледу хришћанског изражавања“. Да ли се изражавамо и да ли живимо Тајне Христове?

Која је сврха и намена празника које сваких два-наест месеци, у одређено доба године, обележи-мо литургијски, молитвено? Имам одговор, али, застанимо, јер образложити сврху и смисао понављања празника није нимало лако. Зашто? Па зато што празници Цркве имају само једну намену, а то је да преобразе наше време и наше постојање у њему. Они нису пуко поновљено обележавање нечега што се збило *тамо некада давно*. Запамтимо, празник је сабрање верних и скуп у Светој чаши. Празници нам омогућавају да пратимо живот Господа Исуса Христа, а Црква, с друге стране, омогућава свима нама, вернима, да кроз Евхаристију, Свету чашу, сабрање у заједници Литургије и јеванђељске речи, учествујемо у Спаситељевом животу.

У свему, па и у нашим животима, постоји дневни ритам. Одлазимо на посао у исто време, истим путем, понекад каснимо, али се у ритам вратимо. Ја лично увек идем истим путем до цркве, купујем увек исту дневну штампу, точим бензин увек на истој бензинској станици, идем код истог бербера, механичара, стоматолога... То је мој ритам и сви га имамо. Мање или више. Знамо да Сунце излази и залази, и да звезде прате Месец и Сунце како би пронашле своје место око њих. Управо као и ми. Путујемо, одлазимо, долазимо, падамо и устајемо и проналазимо своје место у близини Прволика, *Творца свега видљивог и невидљивог*. Дани, седмице и месеци подсећају нас да недељни круг, циклус траје управо као што је описан у Старом Завету, у Књизи постања.

Треба имати на уму да је литургијска година, црквена, литургијска, поновљиво-непоновљива. Она се обележава, богослужи, тј. молитвено прати у храму сваке године... Она је та поновљива, „статично-динамична“ година која је у сагласности са природним распоредом ствари. Теолози кажу да су *празници Цркве уметнути у створени свет* како би уочијунили *његов и наш смисао*. Дозволимо да сваки *празник поврати наш смисао и да представи нови сусрет неба и земље*. Сусрет Творца и Његове творевине, тј. нас самих. Имајмо стално на уму да *Бој силази к нама, борави у створеној материји и исцуњава је својом Светиошћу*.

Вратимо се на задато питање и смисао поновљиво-непоновљивог празника. Зашто је битно понављати и поново доживљавати празнике Цркве? У књизи *Година благодати Господње*, у издању Академије Св. Владимира из Њујорка, монах Источне Цркве пише: *Неопходно је да увек наново и источички учимо све оно што је основно и што смо мислили да смо научили једном за свагда. Само стал-*

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1212 Цена 90 динара 2,5 KM 15 септембар 2017. године

Митрополит дабробосански
г. Хризостом (Јевих)

Епископ бихаћко-петровачки
г. Сергије (Карановић)

У овом броју:

| Црквена Нова година | Богослужења, приједи и посете Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја | Средњи век у Рашко-призренској епархији | Устоличен Митрополит дабробосански Хризостом | Устоличен Владика бихаћко-петровачки Сергије | О страху од смрти | Манастир Рајиновац | 25. Летња школа црквеног појања „Корнелију у спомен“ | Богољубива историја | Сентуагинта као табу свог времена |

ним обнављањем и њажљивим сагледањем живота нашег Спасаишља ... можемо бар назрећи нешто од одблеска Тајне Христове. Наша душа није способна да дуго издржи зрачни сјај Славе Божје.

Стога, имајмо увек на уму да смо временско-просторно ограничени и да не можемо порицати постојећи ред у природи. Ако пробамо да доведемо у везу ред и поредак у природи и циклус годишњих доба или, пак, празника са Христовим животом, видећемо да се Црква, односно ми сами искупљујемо. Ми искупљујемо наше време са Христом и Светим Духом, а све(т), наш, поприма Нови живот. Годишња доба можда се и мењају као и литургијско-празнични циклус, али се они никада не понављају. Зашто? Јер се све увек *створи новим* (Откр. 21, 5).

Слава снисхођењу Твоме, Човекољупче!

Искрено,

Православје

Богослужења, приједи и посете Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја

Прошћакон Дамјан Божић

Уторак, 15. август

Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију поводом храмовне славе, празника Преноса моштију Светог архијакона Стефана, у манастиру посвећеном овом првомученику у Сланцима код Београда.

Среда, 16. август

Наредног дана, Патријарх Иринеј је служио опело блаженоуснулој монахињи Ефросинији у манастиру Тројеручица у Дробњацима под Авалом.

Субота, 19. август

Патријарх Иринеј је служио на Преображење Свету Архијерејску Литургију у Цркви Преображења Господњег на Видиковцу у Београду. Домаћин овогодишње славе била је породица Ђорђевић. Његовој Светости саслуживали су свештеници и ђакони Ариепископије београдско-карловачке.

Недеља, 20. август

Његова Светост Патријарх Иринеј је богослужио Свету Архијерејску Литургију у београдском манастиру Ваведење. Патријарх је вернима тумачио прочитано зачало Светог Јеванђеља о немилосрдном слуги и значају праштања, говорећи да ми према нашим ближњима чинимо грехове, и да нам многи опраштају а да то ни не знамо.

Среда, 23. Август

Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је у Патријаршијској резиденцији у Београду делегацију Кипарске Православне Цркве, која је пренела братски поздрав Архијереја кипарског Хризостома. Патријарх је примио и делегацију Српског покрета Двери, која је изнела

бригу за очување традиционалних моралних вредности утемељених у хришћанским врлинама.

Четвртак, 24. август

Патријарх Иринеј се, у пратњи викарног Епископа моравичког Антонија, сусрео са Михаилом Јуревићем Киком, генералним директором фирме „Здружена компанија за житарице“, Виктором Петровићем Ивановим и Владимиром Зиновјевићем Висоцким, који су током срдачног пријема изразили велику љубав и поштовање према Српској Православној Цркви.

Петак, 25. август

Српски Патријарх Иринеј благословио је пре поласка на пут у Грчку, ученике Богословија. Пут је организовало Верско добротворно старатељство Архиепископије. Патријарх Иринеј је упутио и кратку поуку ученицима о значају и важности школа које ученици на овом путовању представљају, као и о братској љубави која веже наша два народа, српски и грчки народ. Ове године на летовање су пошли ученици из Богословије Светог Саве у Београду, Светог Јована Златоуста у Крагујевцу и Светих Кирила и Методија у Нишу. Ђаци су пошли у пратњи секретара Верског добротворног старатељства јереја Владимира Марковића.

28. август – Патријарх је на празник Успења Пресвете Богородице служио Свету Архијерејску Литургију у манастиру Раковици.

31. август – Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј примио је 31. августа 2017. године високопречасног свештеника Робина Фокса, апокрисиариса Архиепископије кентербериске и англиканског капелана у Београду. Високопречасни Робин Фокс је изразио благодарност предстојатељу Српске Православне Цркве на срдачном пријему током којег су разговарали о тренутном стању и статусу теолошког образовања. Патријарх српски г. Иринеј је захвалио уваженом госту на посети и указаном поштовању, пожелевши му свако добро од Господа.

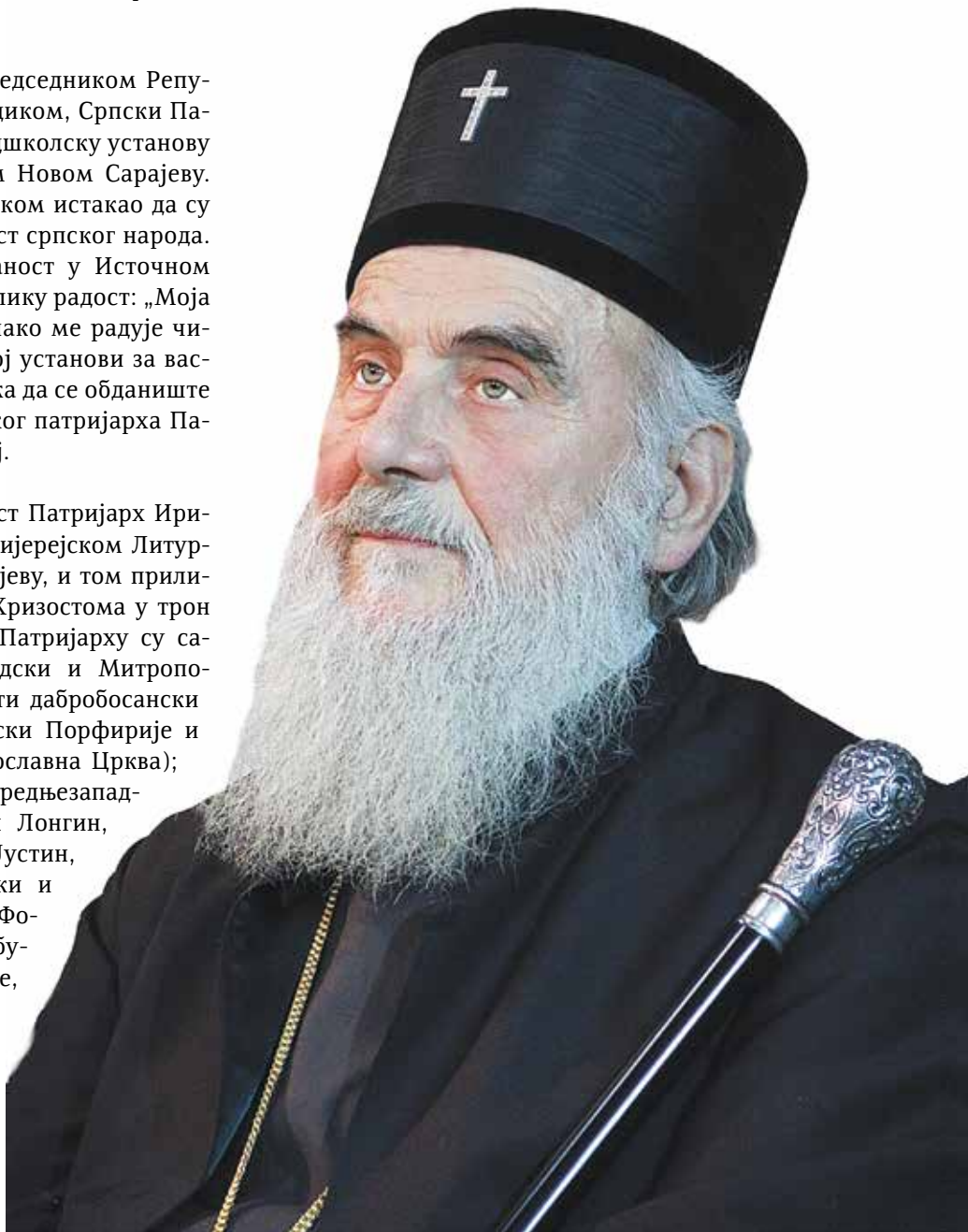
Истог дана, Патријарх је примио Његову Ексленцију г. Кајла Ската, амбасадора Сједињених Америчких Држава у Републици Србији. Амбасадор Скат је изразио благодарност предстојатељу Српске Православне Цркве на срдачном пријему током којег су разговарали о неопходности да се настави развој сарадње између народа у региону, као и међурелигијски дијалог на највишем нивоу који ужива пуну подршку владе Сједињених Америчких Држава. Патријарх српски г. Иринеј захвалио је уваженом госту на посети и указаном поштовању, пожелевши њему и његовим сарадницима свако добро од Господа.

2. септембар – Заједно са председником Републике Српске г. Миломладом Додиком, Српски Патријарх свечано је отворио предшколску установу „Патријарх Павле“ у Источном Новом Сарајеву. Патријарх Иринеј је том приликом истакао да су такве установе за децу будућност српског народа. Према његовим речима, свечаност у Источном Новом Сарајеву донела му је велику радост: „Моја радост данас је двострука. Једнако ме радује чињеница да је реч о православној установи за васпитање и одгој деце, као и одлука да се обданиште назове по имену највећег српског патријарха Павла“, рекао је Патријарх Иринеј.

2. септембар – Његова Светост Патријарх Иринeј началствовао је Светом Архиепископском Литургијом у Саборном храму у Сарајеву, и том приликом увео Високопреосвећеног Хризостома у трон Митрополита дабробосанских. Патријарху су саслуживали: Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован; Митрополити дабробосански Хризостом, загребачко-љубљански Порфирије и митиленски Јаков (Грчка Православна Црква); Епископи банатски Никанор, средњезападноамерички и новограчанички Лонгин, канадски Митрофан, жички Јустин, врањски Пахомије, далматински и изабрани зворничко-тузлански Фо-тије, милешевски Атанасије, будимљанско-никшићки Јоаникије, захумско-херцеговачки Григорије, рашко-призренски Теодосије, полошко-кумановски Јоаким, славонско-пакрачки Јован, нишки Арсеније, моравички Антоније и умировљени канадски Георгије и средњоевропски Константин.

7. септембар – У четвртак, 7. септембра у Патријаршији српској Патријарх Иринеј је, заједно са Епископом Антонијем, примио високе представнике хуманитарног Удружења „Одбор за помоћ Косову и Метохији“, Српске краљевске академије научника и уметника, Центра за живот, као и деведесетчетворогодишњег писца г. Воју Милошевића и г. Зорана Лилића, бившег председника Републике Југославије.

У току пријема разговарало се о темама од општег значаја за добробит свих народа у земљи и региону. ■■

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа. Тим поводом подсећамо читаоце на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Средњи век у Рашко-призренској епархији

С. Круйниковић

За време Немањића Призрен се развија,
да би свој највећи успон достигао за време царева Душана и Уроша

Искористивши заузетост Византије, Стефан Немања (1168–1196), творац српске државе, заузео је Призрен (1189), да би после пораза на Морави (1190), Призрен поново био враћен Византији. Том приликом „Срби су задржали знатне делове византијске области ... као Хвосно око Пећи и Дечана, који су припадали Призренској епископији“. Почетком 13. века (1204), бугарски цар Калојан заузео је Призрен, но није га дуго држао у својим рукама пошто га је Византија поново освојила; али ни Византија није могла дуже да га задржи под својом влашћу, јер је већ око 1214, за време Стефана Првовенчаног (1196–1227), Призрен дефинитивно припојен Србији и у њеном ће саставу остати све до свог пада 21. јуна 1455. године.

За време Немањића Призрен се постепено развија, да би свој највећи успон достигао за време царева Душана (1331–1355) и Уроша (1355–1371), који су у њему, а и у оближњем месту Рибнику, имали своје дворе, те је тако био једна од њихових престоница. Недалеко од Призрена цар Душан је подигао своју величанствену задужбину – манастир Светог Архангела – где је и сахрањен. После смрти цара Душана, а за време „нејаког“ цара Уроша, пошто наши „великаши... на комате раздробиле царство“,

Цар Душан (1331–1355), средњовековна фреска (извор: Википедија)

Призрен је заузео краљ Вукашин, „где је имао и ковницу новца“. Након његове погибије (26. септембра 1371), Призрен је дошао у руке браће Балшића (1372–1376), да би после дошао под управу Вука Бранковића. После битке код Никопоља (25. септембра 1396), султан Бајазит I протера Вука Бранковића, који је заступао потребу борбе против Турака. Од тада јачина и сјај Призрена пада, тако да се касније помиње као „опало трговинско средиште“. Од 21. јуна 1455. године, па све до Светог Луке 1912. године (31/18. октобра), Призрен је под турском влашћу. За време Првог светског рата, тачније од 1915–1918. године, Призрен је био под окупацијом Бугара. Стварањем Краљевине Срба Хрвата и

Онамо, 'намо...

Онамо, 'намо... за брда она,
говоре да је разорен двор
мојега цара; онамо веле,
био је негда јуначки збор.

Онамо, 'намо... да виђу Призрен!
Та то је моје – дома ћу доћ'
Старина мила тамо ме зове,
ту морам једном оружан поћ'.

Онамо, 'намо... са развалина
дворова царских врагу ћу рећ'
„С огњишта милог бјежи ми, куго,
зајам ти морам враћати већ'!“

Онамо, 'намо... за брда она
казују да је зелени гај
под ким се дижу Дечани свети:
молитва у њих присваја рај.

Онамо, 'намо... за брда она
ће небо плаво савија свод;
на српска поља, на поља бојна
онамо, браћо, спремајмо ход!

Онамо, 'намо... за брда она
погажен коњ'ма кликује Југ:
„У помоћ, ђецо, у помоћ, синци,
светит' ме старца, свет вам је дуг!“

Онамо, 'намо... сабљи за стара
његова ребра да тупим рез
по турским ребрим'; да б'једној раји
њом истом с руку рес'јецам без!

Онамо, 'намо... за брда она
Милошев, кажу, пребива гроб!
Онамо покој добићу души,
кад Србин више не буде роб.

Словенаца, 1918. године, Призрен је враћен Србији. ■

ПРАВОСЛАВЉЕ 1212

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крупниковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двојно. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113

e-mail: pravoslavje@spc.rs – редакција

pretplata@spc.rs – претплата

web: pravoslavje.srb ; www.pravoslavje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Гrafичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Гrafичка припрема овог, 1212. броја Православља, завршена је у четвртак, 14. септембра 2017. године у 8.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

- 2 Црквена Нова година
Прошођакон др Дамјан С. Божић
- 4 Богослужења, приједи и посете
Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја
- 6 Средњи век у Рашко-призренској епархији
- 8 Устоличен Митрополит дабробосански Хризостом
Зорица Зеџ
- 11 Устоличен Владика бихаћко-петровачки Сергије
др Слободан М. Рагуловић
- 12 Приступна беседа Епископа бихаћко-петровачког Сергија
- 14 Академик Владета Јеротић
О страху од смрти
Славица Лазић
- 16 Протојереј-ставрофор Сергиос Јаношевић
Свуда је земља Господња!
- 18 Протојереј-ставрофор Василије Томић
Православље је моја судбина
Славица Лазић
- 22 Православно сунце тућег неба над Милвокијем
Прошођакон Дамјан Божић и Ана М. Симоновић
- 24 Манастир Рајиновац
Јована Панџевић
- 27 Златне руке монахиње Злате
Радош Љушић
- 28 25. Летња школа црквеног појања „Корнелију у спомен“
Милица Анђејевић
- 30 Блажени Теодорит, епископ Кирски
Богољубива историја : Јаков
Превод са старословенског: Лазар Нешић
- 34 Ја сањам, сањаћу и нећу престати да сањам
- 36 Септуагинта као табу свог времена
Олиа Михајловић Благојевић
- 38 Опет непријатни ветрови из расколничке МПЦ
др Александар Раковић
- 40 Наука, уметност, култура...
- 42 Кроз хришћански свет
- 44 Из живота Цркве

На насловној страни:

**Новоустоличени епископи
Српске Православне Цркве**

фото: Епархија зворничко-тузланска
и Ђакон Драган С. Танасијевић

Фото: Latty Angier (извор: спц, срб)

Устоличен Митрополит дабробосански Хризостом

Зорица Зеџ

Устоличење је обављено у сарајевској Саборној цркви 3. септембра 2017. године. Началствовао је Предстојатељ Српске Црве Његова Светост г. Иринеј. Присуствовао је велики број високих личности из црквеног и политичког живота.

Саборни храм у Сарајеву посвећен Пресветој Богородици окупио је српско становништво из неколико епархија наше Свете Цркве, које је са свештенством, монаштвом и представницима власти испунило и порту и храм чекајући свечано увођење у трон Митрополита дабробосанског г. Хризостома. Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Његова Светост Патријарх српски Иринеј, а саслуживали су: Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован; Митрополити дабробосански Хризостом, загребачко-љубљански Порфирије и милитински Јаков (Грчка Православна Црква); Епископи банатски Никанор, средњезападноамерички и новограчанички Лонгин, канадски Митрофан, жички Јустин, врањски Пахомије, далматински и изабрани зворничко-тузлански Фотије, милешевски Атанасије, будимљанско-никшићки

Јоаникије, захумско-херцеговачки Григорије, рашко-призренски Теодосије, полошко-кумановски Јоаким, славонско-пакрачки Јован, нишки Арсеније, моравички Антоније и умировљени канадски Георгије и средњоевропски Константин.

Заједно са Патријархом и архијерејима молитве су узносили архимандрити Данило (Митрополија загребачко-љубљанска), Варнава (игуман манастира Трескавица, Епархија бихаћко-петровачка), Лазар (ректор Богословије Светог Петра Цетињског у Фочи) и игумани Лука (манастир Карно, Епархија зворничко-тузланска) и Јефрем из манастира Станјевићи (Митрополија црногорско-приморска).

Саслуживали су и протојереји-ставрофори др Предраг Пузовић (декан Православног богословског факултета у Београду); др Дарко Ђого (декан Богословског факултета у Фочи); архијерејски за-

меник сарајевски Момир Зекић; архијерејски намесник травничко-зенички Горан Живковић; архијерејски намесник гораждско-вишеградски Александар Топаловић; архијерејски заменик у Епархији зворничко-тузланској Јово Лакић; проф. др Драгомир Сандо; Бранко Топаловић и Јеремија Старовлах – Архиепископија београдско-карловачка; Крстан Дубравац и Крстан Кнежевић – Епархија аустројско-швајцарска; протојереј Илија Чупић – старешина Храма Светог Пророка Илије на Сокоцу; као и протођакони Радомир Перчевић, Стеван Кричка, Богдан (Епархија зворничко-тузланска) и ђакони Владимир Руменић, Владислав Ковач и Николас Маврудис из Грчке Православне Цркве, док је чтец био г. Владимир Јелић.

Појали су хор „Слога“ при Саборном храму у Сарајеву и камерни хор из Источног Сарајева под вођством мр Рада Родовића и мр Стефана Мојсиловића. О свему се са свештенством старао протојереј-ставрофор Владимир Ступар, старешина Саборног храма у Сарајеву.

Патријарх српски Иринеј је пожелио Митрополиту дабробосанском да пронесе и унесе нову светлост међу људе, а то је оно што је најважније, спомињући да је на њему велика одговорност, као

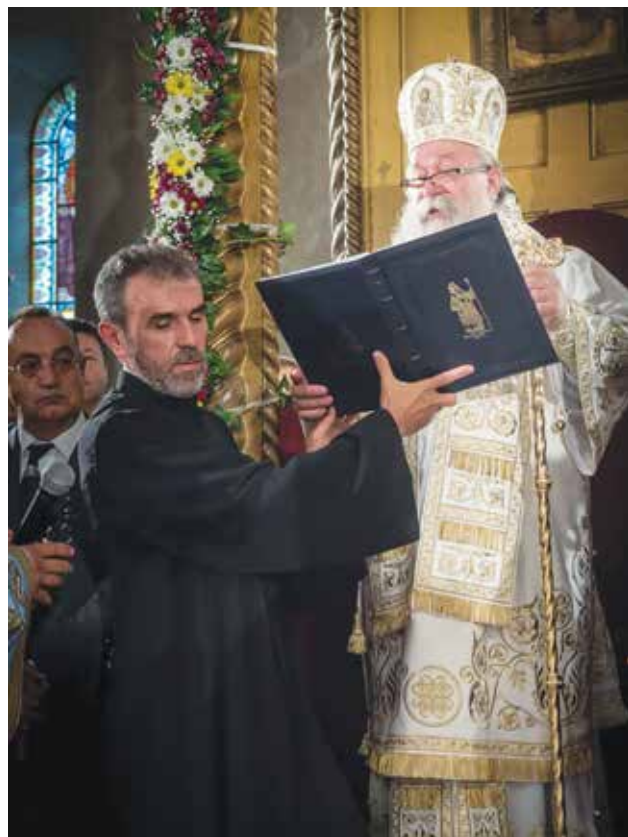
што је велика одговорност на свим представницима верских заједница у БиХ.

Одлуку о избору Епископа Хризостома за Митрополита дабробосанског прочитао је Митрополит загребачко-љубљански Порфирије. Свјатјејши је увео Митрополита дабробосанског Хризостома у трон славне Митрополије, која уз неколико српских епископија ускоро обележава осам векова дуге историје.

У својој приступној беседи, верни народ и гости слушали су благопоучне речи Митрополита дабробосанског Хризостома који је поручио да ће његов архипастирски рад бити на извору Истине, живота Бога Христа и јеванђељских принципа, и да ће основни циљ његовог рада бити непрестана брига за Митрополију дабробосанску и њено часно свештенство, монаштво, за све храмове, манастире и школске заводе, за поверени народ, прогнане и повратнике, као и све оне који су у невољама и беди.

Свечаном чину устоличења присуствовали су г. Валентин Инцко – високи представник међународне заједнице у БиХ, српски члан у Већу БиХ г. Младен Иванић; министар правде Републике Србије гђа Нела Кубуровић, председник Народне скупштине Републике Српске г. Недељко Чубриловић, министар саоп-

браћаја и веза Републике Српске г. Неђо Трнинић, др Милета Радојевић – директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама при Министарству правде Републике Србије, председник Савета министара у Влади БиХ г. Мирко Шаровић; директор Републичког секретаријата за вере у Влади Републике Српске г. Драган Давидовић; гђа Амела Даутбеговић из Министарства за рад, социјалну политику, расељена лица и избеглице Кантона Сарајево, амбасадор Русије у БиХ г. Петар Иванцов, амбасадор Србије у БиХ г. Станимир Вукичевић, начелници српских општина и градоначелници, многобројне личности из јавног и културног живота Републике Српске.

Представници Римокатоличке Цркве са кардиналом Винком Пуљићем, представници Реис-улеме, мостарски муфтија ефендија Дедовић и представник Јеврејски верске заједнице Јакуб Финци такође су присуствовали свечаном сабрању.

Свечаном устоличењу присуствовали су и архимандрити Јован из манастира Добрунска Ријека, Серафим из манастира Рња, Андреј из манастира Соколице на Равној Романији, игуман Василије из манастира Клисине, протосинђел из Добруна, синђел Данило из манастира Светог Василија Острошког у Бијељини, игуман манастира Ловнице отац Јован, као и игуманија манастира Тавна мати Марта са сестринством и настојатељица манастира Вардиште мати Јефимија са сестринством.

На свечаном ручку говориле су високе личности из црквеног и политичког живота и гости, дарујући

овом приликом и пригодне поклоне. Митрополит дабробосански Хризостом је узвратио на Божијој милости, указаној пажњи и подршци коју је добио за свој будући рад на Њиви Господњој. ■

Фото: Страхинџа Крагуљ (извор: спц.срб)

Устоличен Владика бихаћко-петровачки Сергије

гр Слободан М. Радуловић

У Босанском Петровцу, у навечерје празника Сабора српских светитеља, Крсне славе Епархије бихаћко-петровачке, 27. 8 / 9. 9. 2017. године Господње готово савршену тишину у порти складно је употпуњавао жубор четири малена водопада из предивног кладенца, изнад северног зида Саборног храма Светих апостола Петра и Павла. Затим су се огласила црквена звона, позивајући вернике на празнично бденије.

Нарочито свечан тренутак био је када су у храм ступили двојица Владика, Његово Преосвештенство г. Атанасије (Ракита), досадашњи Епископ бихаћко-петровачки и Преосвећени господин Сергије (Карановић), новоизабрани Владика ове Епархије. Занимљиво је да је Преосвећени Сергије, мада рођен у Бачкој Паланци 1975. године, по породичном стаблу предака, из места Бобољусци крај Мартин Брода, у непосредној близини манастира Рмња у Епархији бихаћко-петровачкој (где је и причислен рмањском братству, након монашења у манастиру Гомионица, у августу 1995. године).

На празничном бденију служили су свештеномонаси, свештенство и ђакони, уз предивно богослужбено учешће свештеника и богослова које је за певницом предводио Владика Сергије. Владика Атанасије је учествовао у претпразничној служби стојећи испред верног народа, поред изузетно лепо украшеног владичанског трона код јужне певнице.

У рано празнично јутро, непрегледна колона верника и десетине путничких возила и аутобуса сливале су се ка Саборном храму Светих Апостола. Захва-

љујући вредним домаћинима и бројним припадницима полиције, све је протицало у савршеном реду. Пола часа пре почетка Свете Архијерејске Литургије храм и плато испред портала били су дупке пуни верника. Када су забрујала велика храмовна звона, домаћини су најавили долазак архијереја и високих званица, а верни народ је дисциплиновано, у миру и тишини, напустио храм да би дочекао великодостојнике испред улаза.

Високопреосвећеном Митрополиту загребачко-љубљанском г. Порфирију је, по овлашћењу Светог Архијерејског Сабора, припала част да началствује на Светој Литургији у оквиру које ће бити устоличен Његово Преосвештенство г. Сергије. Митрополиту су, поред домаћина, Владике бихаћко-петровачког г. Сергија, саслуживали и г. г. Епископи врањски Пахомије, шумадијски Јован, далматински и избрани зворничко-тузлански Фотије, милешевски Атанасије, будимљанско-никшићки Јоаникије, брегалички Марко, горњокарловачки Герасим, тимочки Иларион, умировљени средњоевропски Константин и канадски Георгије, уз саслужење свештенства и четири ђакона.

Свечаној Литургији и чину устоличења такође су присуствовали и Владика бањалучки Јефрем, сремски Василије, канадски Митрофан, умировљени зворничко-тузлански Василије и избрани Епископ далматински архимандрит Никодим. Својим милозвучним појањем и богослужбеним учешћем, Литургији су дали пун допринос чланови хора „Јединство“ из Бањалуке, предвођени хоровађом проф. Немањом Савићем.

Славски колач пререзао је Митрополит Порфирије, који је и прочитао високу Одлуку Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве о избору Његовог Преосвештенства г. Сергија за Епископа бихаћко-петровачког. Високопреосвећени Порфирије је потом пренео честитке Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја устоличеном Епископу г. Сергију и свечано га увео га у изузетно украшени трон Епископа бихаћко-петровачких. Митрополит Порфирије пожелео је Владици Сергију да васпоставља Цркву Христову, да дуготрпељиво служећи Господу и народу своме, непрестано доприноси његовом повратку на прадедовска огњишта, али и да, проповедајући Јеванђеље и Христову науку, неуморно гради мостове међу људима и народима. Новоустоличени Епископ бихаћко-петровачки Сергије бираним речима поздравио је Митрополита, архијереје и све присутне, заблагодарио на указаном поверењу Сабору и Патријарху, посећајући уједно и на историјат мно-

гострадалне Епархије бихаћко-петровачке. На крају своје надахнуте беседе, Владика Сергије је дирљиво подсетио да се враћа у крај из којег потиче, да долази на гробове својих предака и позвао је сав верни народ на окупљање око Господа, Творца света.

Како то стари народни обичај налаже, на крају овог незаборавног празничног дана, вредни домаћини су за више стотина гостију приредили лепу, скромну и примерену славску трпезу љубави, којом приликом су се домаћину обратили, уручивши му пригодне поклоне, г. Никола Селаковић, изасланик Председника Републике Србије г. Александра Вучића, г. Младен Иванић, члан Председништва БиХ, као и друге високе званице. Посебно је од стране присутних верника поздрављен топао, емотивни говор одлазећег Владике Атанасија (Раките), новоустоличеног Епископа милешевског. Свечаности су, између осталих, присуствовали и представници Исламске заједнице и Римокатоличке Цркве. ■■

Приступна беседа Епископа бихаћко-петровачког Сергија

Данас, када моја маленкост приступа свештеном трону архијереја бихаћко-петровачких, благодаримо прво Богу живоме Оцу, Сину и Светоме Духу, Створитељу, Промислитељу, Дародавцу свих добара, што је по свом савршеном Промислу мени најмањем од све браће дао и даровао да управљам Црквом Његовом; да управљам, дакле, Тијелом Сина Његовог, Бога и Спаса нашега Исуса Христа рођеном од Дјеве Марије Духом Светим, преображеним и васкрслим Духом Светим, који истим Духом Светим оставља нам најсветије своје Тијело које је Црква Његова да се кроз Њу спасавамо овдје на земљи. По својој природи Црква је тајна над тајнама, јер на Њој стоје врата од Царства небескога. А кључеве од тих врата, милошћу својом неизрецивом предаје велики Бог сваком свом епископу Цркве Његове, па тако и мени најнедостојнијем.

Зато, данас са разлогом осјећам своју ништавност и свештени страх према достојанству које ми указује наша најсветија Црква тиме што ме изабра за епископа бихаћко-петровачког, али у исто вријеме осјећам и неизрециву радост јер долазим својој кући. Зато, благодарим од свег срца најсветијем Патри-

јарху нашем г. Иринеју и свој узвишеној браћи архијерејима Српске Православне Цркве што је „и њима било драго“ (Дап. 15, 28) да ми повјере на старање Епархију бихаћко-петровачку.

Као што рекосмо, срце ми је пуно, јер се враћам својој кући. Долазим опет своме манастиру Рмњу, гдје сам започео монашки живот; долазим у град у којем сам започео своју свештеничку службу и мисију, долазим гробовима својих предака. А изнад свега, моје срце је радосно, јер долазим Вама, драга браћо и сестре, свештеницима, монасима и вјерном народу Богом спасаване Епархије бихаћко-петровачке, чију душу познајем и чијем срцу се дивим, и које сматрам најве-

ћим благословом и благом ових простора земљине кугле, и шире. Јеванђеље каже да „нема пророка у постојбини својој“ (Мт. 13, 57). Пред тежином значења ових јеванђелских ријечи тјешти нас једино то што моја маленкост не долази у своју постојбину као пророк, већ као непотребни слуга Божји и служитељ Олтара Господњег, слуга свога народа, као епископ Цркве Христове.

Као што и сáми знате, наша Епархија је основана 1925. године када је добила свог првог епископа

др Венијамина Таушановића, који је овом Епархијом управљао кратко, свега четири године. Могло би се рећи да је његовим одласком Епархија остала готово удова, што значи да дуго година није имала свога епископа, него су њеним свештеним троном уз тешке историјске околности уз два везана свјетска рата, учестале погроме и народна страдања каква историја готово не памти, управљали православни епископи из Сарајева, Бањалуке и Далмације, и све тако до 1991. године до доласка Епископа Хризостома, чијим доласком је почело конкретно духовно васкрсавање ове Епархије.

Због тога, и због много чега још, благодаримо Епископу Хризостому, сада Митрополиту дабро-босанском, на архипастирској ревности и пожртвованој свештеној љубави, што је овом Епархијом достојно проносио име Св. Јована Златоуста, држећи мудро у рукама својим јеванђељску бакљу са уљем (Мт. 25, 4) коју је Господ упалио да би свјетлошћу незалазном обасјао ову нашу Крајину, а коју је потом преузео његов наследишник Епископ Атанасије, сада Епископ милешевски, такође вјерни син ове наше поносне Крајине. И пред њим данас правимо метанију, благодарећи му на ревности, трпљењу и теологији, јер се угледао на Светог Атанасија Великога чије име и носи, који је и сâм у своје вријеме, једнако као и Св. Григорије Богослов и многи други Свети оци и учитељи Цркве, проповједао Јеванђеље Христово у опустошеној Епархији и полупразним храмовима.

Но, својом непоколебивом вјером у Васкрслога Господа Исуса Христа, коју су проповједали и чију васкрсну силу су проносили, Свети оци и учитељи Цркве надахњивали су Цркву Божију и васкрсавали Јеванђељем свијет око себе.

Као што и сâми видите, с људске стране гледано, историја Епархије бихаћко-петровачке није дуга нити нарочито богата и славна, али је одвајкада док она није ни постојала, на сваком њеном милиметру посвједочена непоколебива вјера православна, која је данас у вама, драга браћо и сестре, чиста и непорочна љубав према Господу и Цркви Његовој, која је данас у вама, и јуначки дух наших славних предака, који је још увијек у вама, драга браћо и сестре.

Ови простори преко којих се протеже наша Епархија, исцрпљени су од ратова старих и нових, унижени од страдања и неправде сервиране из руку кнезова овога свијета. Носећи на себи ране историје, наша Епархија је данас остала мала у броју својих вјерника и сиромашна у својој економији. Но, због тога ми је још више волимо и наше срце још више ка њој хита, јер знамо да се „сила Божија у немоћи познаје“ и да је „слабост Божија јача од људи“ (1. Кор. 1, 25).

Шта је то слабост и сила Божија? То је крсто-васкрсна сила, драга браћо и сестре, она која избија из гроба Христовог. То је сила вјечне љубави Бога према човјеку која побјеђује свако зло, неправду и смрт. Она се показује тамо гдје људски разум помишља да је крај, да више ништа нема смисла нити икакве

шансе да се нешто промјени и крене набоље. То је сила коју видимо у ове наше дане и управо на овим просторима наше Епархије, која се показала и пројавила у недавном обретењу моштију светих мученика из Медне, који нам баш као сви апостоли, Свети оци и учитељи Цркве Христове чудесно објављују велику тајну љубави Божије и вјечне наде.

Молимо се данас овим светим мученицима, свим мученицима Епархије бихаћко-петровачке, заштитницима Епархије наше – данашње славе ове свештене епископије Србима великим Архиепископима и Патријарсима српским, свим великим учитељима и оцима Цркве Христове, да својим светим молитвама и мени недостојном надомјесте такву вјеру, не би ли барем наш вјерни народ у нама препознао макар обресе узорне епископске службе Христове, еда би ли се с нама што чешће сабирали око Трапезе Господње одакле извире сила вјечнога живота и вјечне наде.

Молимо се такође свим светима да нам дају крсто-васкрсну вјеру Јеванђеља Христовог да би наши сусједи и суграђани Бошњаци и Хрвати у нама видјели и препознали свога пријатеља и доброжељатеља, на чија врата дању и ноћу могу покуцати тражећи „три хљеба“ (Лк. 11, 5–8), како каже Јеванђеље. Само на оваквој вјери се граде прави међуљудски односи, јер оваква вјера нас учи да смо ми једни другима не за пет дана, нити педесет и пет година, него за вјечност.

Одговорно тврдимо да за све црквене, социјалне, политичке, породичне и остале прилике и околности не видимо ни једно рјешење до ово које су проповједали и проживјели сви светитељи Цркве Христове, а то је жива вјера у Васкрсење Христово.

У нашој кући и око наше куће има много посла да се уради, милошћу Божијом, све ћемо постићи крсто-васкрсном вјером.

Овом приликом поздрављам и захваљујем представницима власти Града Босанског Петровца, Федерације БиХ, Републике Српске, Србије и Хрватске, мојој родбини и пријатељима, браћи свештеницима и вјерном народу Епархије франкфуртске и све Њемачке, међу којима сам направио своје прве епископске кораке и стекао међу њима вјерне и вјечне пријатеље.

Све вас молим да ме не заборавите у вашим молитвама! А свима онима који су животе своје уписали у историју Епархије бихаћко-петровачке, нека је Царство небеско! Христос васкрсе!

Академик Владета Јеротић

О страху од смрти

Славица Лазић

Васкрс и Видовдан нас увек подсећају на есхатолошку суштину хришћанства. Човеков пут, пут подвига Светог кнеза Лазара води кроз страдање, крст и смрт ка Васкрсењу. Савремени човек, данашња психијатрија, мас медији немају храбрости и не усуђују се да о теми смрти говоре, још мање да ту идеју доведу до краја. Човек је заробљен страхом од смрти. Да ли сви имамо страх од смрти и како се, и да ли се, припремамо за тај пут?

Када говоримо о Видовданском етосу, сваки следећи дочекујемо са зебњом од будућих изазова, али оно што је константа већ више од шест векова у српском народу је етос мучеништва за Живот Вечни у који народни дух верује и нада се. Лична философија живота и смрти уподобљена је ка чежњи за „красотом славе“ стајања пред Престолом Божијим, у све векове. И снажним веровањем да се крај овоземаљског живота не завршава смрћу, већ вером и надом у Спасење. Кроз миран и достојан живот, или жртвом која иште „украшавање мученичким венцем“. Како је средњовековни човек и савремени човек данашњице тако јасно ужљебљен у веровање да страх од смрти веже за крилатицу – *Умримо да свагда живи будемо?*

– Видовдански етос збиља је јединствен у целокупној људској историји. Не треба га ипак прецењивати и „тврдо веровати“ да је за сва времена, прошла, садашња и будућа „ужљебљен“ у српску психу. Један средњовековни философ из 13. века рекао је: „Све се мења, а ништа не ишчежава“, али и непрестана борба између заборављања и сећања, стално траје. Страх од смрти је вероватно урођено својство свих људи. Питање је увек исто: Како се против тога стра-

ха ваља борити? Срби су изабрали – многи тако мисле – „мучеништво за Живот Вечни“. Нисам сигуран да је то најбољи избор и да ће он вечно трајати.

О смрти и страху од смрти се мало пише, она се потискује и представља тему која се избегава. Амерички егзистенцијални психоаналитичар руског порекла Ирвин Јалом пише 1980. године: „Ужас смрти је свеприсутан и такве је снаге да се велики део човекове животне енергије троши на порицање смрти.“ На који начин нас је православни хришћанско предање утемељило тако чврсто у искрено веровање да је смрт нови почетак Лепоте есхатолошког Царства Божијег?

– Страх од смрти је вечна тема: и религије и философије и психологије. Најбоља одбрана, по моме мишљењу, од тога страха је вера, али и стално неговање вере, тог вечитог архетипа homo religiosus присутног код свих људи. За православне хришћане, па и хришћане уопште, тај архетип оличен је у смрти и васкрсењу Исуса Христа.

Да ли сви људи имају страх од смрти и колико нас очување култа кнеза Лазара подстиче и да-

нас да тачку ослоња егзистенције непосредно тражимо у дубинама мистичног?

– Са малим изузецима међу људима – то су вероватно истински мистичари – сви људи имају страх од смрти. Јединствени српски мит о кнезу Лазару и његовој Тајној вечери – узгред речено, зидна фреска у православној цркви у Кикинди, рад Теодора Илића Чешљара, приказује „Тајну вечеру“ са кнезом Лазаром – чува српски народ и данас у дубини своје психе; поставља се ипак питање: Докле ће се тај јединствени мит сачувати у све немирнијем добу које је пред нама?

У књизи *Страх од смрти* Љубомир Ерић је поглављу „Религија, смрт и страх од смрти“ посветио свега једну једину страну. Због чега је наша психијатрија тако непомирљиво далеко од промишљања христолошког обрасца овог феномена?

– Вероватно је то из разлога које сам већ споменуо: страх од смрти узрокује потискивање да се о њему не би морало мислити – па онда зашто се не би и у психијатрији о смрти мало или нимало говорило.

Како се превазилази страх од смрти?

– Једино јака вера у Вечни Живот.

Како дух, душу и тело спремамо за живот после смрти и које тумачење шта се дешава, која стања нас очекују после смрти, је Вама најближе? Ретки се припремају, по природи не желимо да се припремамо за тај пут.

– К. Г. Јунг је говорио у позним годинама свога живота да више нема времена за пацијенте и за питања из свакодневног живота. Говорио је да се „спрема за смрт“. Зашто и како можемо очекивати од младог, па и средовечног човека да се спрема за смрт? У сваком случају, „спремање за смрт“ хришћанина у поодмаклим годинама живота, сложено је и зависи од начина његовог ранијег живота.

Наша народна вера једноставно објашњава суштину васкрсења мртвих – живети ради вечних вредности Небеског Царства чувајући заповести Божије на земљи и умрети за њих. Када сте говорили да је страх од смрти у ствари страх од живота, како сте то објашњавали?

– Ако је природно да се ваља свесно припремати за смрт у касним годинама свога живота, страх од смрти у младим годинама је неуротичан, јер је то страх од живота. На Ваше тешко питање: шта нас очекује после смрти, накупио сам у своме дугом животу невероватне, скоро бих рекао стравично невероватне представе људи разних нација, расе и религија, како из прошлости, тако и садашњости. Атеисти, данас, одговарају зато на питање о стању човека после смрти једноставно: ничега после смрти нема! Зар то може да буде задовољавајући одговор за човека уопште?!

Како сте се Ви борили против смрти? Николај Берђајев је писао да је победа над смрћу стваралаштво, заједничко стваралаштво човека и Бога, резултат слободе.

– Добро сте сами одговорили као што је одговорио Николај Берђајев, па и моја маленкост. Још из првог века хришћанства остало је у једној посланици, мало познатој, апостола Варнаве (наводно, конвертираног Јеврејина Јосије). Та порука гласи да је Бог оставио човеку „осми дан стварања“. Тај „дан“ је вечни дан човековог стваралаштва, јер је човек „сарадник Божији“ (наравно, ако је и када је то постао).

Како размишљате о Вечном Животу? Берђајев сматра да се Вечни Живот не постиже умртвљивањем и уништавањем страсне напетости живота, него њеним духовним преображавањем, овладавањем њене стваралачке духовне активности. Негирање бесмртности је умор, одустајање од активности.

– Могао бих опет да се сложим са значајним руским религиозним филозофом Николајем Берђајевим. „Вечни Живот“ зато и јесте вечни јер је у сталном кретању и преображавању. Човек је позван да се мења, а то значи постепено, али стално *преображавање*.

Да ли се Царство Божије пасивно ишчекује, или ствара људским стваралаштвом, духовном револуцијом, како је веровао Берђајев?

– Пошто је „Вечни Живот“ стално кретање и мењање, и Царство Божије задобија се сталним човековим кретањем и мењањем. И преподобни отац Јустин Поповић и старац Зосима из романа Достојевског *Браћа Карамазови*, говорили су и писали да „хришћанство није довршена религија“. На човеку је, наравно уз Божију помоћ, да га непрестано довршава.

Да ли сте учинили оно на шта сте позвани?

– Није на мени да на то питање одговорим. На крају живота многим људима се учини да нису све учинили „на шта су позвани“. Делимично је и са мном слично.

Јесу ли покајање, подвиг и преумљење уз активност свих наших стваралачких моћи, довољни да спокојно чекамо друго Христово појављивање, или то остаје тајна за его?

– Мало ко може од људи – можда неки светитељи или праведници који не знају да су праведни – да „спокојно чека други Христов долазак“. А „долазак“ – не заборавимо – час је смрти за свакога од нас, сопствена је то апокалипса. Чинимо што можемо и хоћемо, будимо стално у подвигу и – нарочито важно – *кад њаднеш, устани*. ■■

Православље на Сејшелима: протојереј-ставрофор Сергиос Јаношевић

фото: <http://www.ebritic.com/>

Свуда је земља Господња!

Марина Марић

Како је Православље у XXI веку стигло на Сејшеле, каква је перспектива наше вере на овом далеком афричком острву, чиме се баве Сејшелци, да ли знају понешто о Србима, зашто је живот у овој земљи успорен и зашто време не игра никакву улогу у животима тамошњих становника, откривају нам протојереј-ставрофор Сергиос Јаношевић и његова супруга Весна, Срби који су донели Православље на Сејшеле.

Протојереја-ставрофора Сергиоса Јаношевића и његову супругу, протиницу Весну, живот је водио многим путевима и земљама света, да би их „смирио“ на далеким Сејшелима. Већ тридесет година живе у граду Викторија, на острву Махиу у сејшелском архипелагу, на далеком Индијском океану. Тачније у засеку недалеко од центра града, у кући у чијем приземљу је смештена малена капела Светог Димитрија, где прота Сергиос сваке недеље ујутру служи Свету Литургију са погледом на океан. Протиница Весна је у пензији. Била је филолог, књижевник, новинар, редитељ. Радила је на телевизији, и у родном Сарајеву и касније, када су се преселили на Сејшелима. Прота Сергиос је једини православни свештеник на Сејшелима. За време „радног века“, плату је зарађивао као маркетиншки стручњак у Југословенском аеротранспорту у Сарајеву, а потом двадесет година у авио-компанији Сејшела. Тек када је оти-

шао у пензију, почео је онај прави део његовог живота који је „избрисао све претходно“, по његовим речима. Постао је ђакон, а потом и свештеник у Грчкој Православној Цркви, у Александријској Патријаршији која мисионари целим Афричким континентом и тако 2009. године добио парохiju која је део Митрополије Уранополиса, коју сачињавају Танзанија и Сејшели. „Ја сам у Танзанији рукоположен за ђакона, а у Солуну за свештеника. Мој мисионарски рад је, да тако кажем, цењен у оквиру моје епархије. Али ја сам далеко више импресиониран радом Православне Цркве у Танзанији. Митрополит Димитриос је тамо већ дванаест година, и за тај период је успео да сагради чак 37 православних цркава, да учествује у подизању болница, обданишта, школа, да доводи лекаре и болничаре који волонтирају – улаже огроман рад и труд. И без обзира колико је тешка економска ситуација у Грчкој, све се у Танзанији ствара захваљујући до-

нацијама Грчке Цркве, грчког народа. Знате како често можете чути да Црква живи од народа. Е, па Танзанија је живи пример како народ живи од Цркве“, прича прота Сергиос, који се одрекао своје свештеничке плате за мисију у Танзанији.

Када су далеке 1987. године стигли са петнаестомесечном ћерком на Сејшеле, није било страха у њима, мада су иза себе оставили родбину, пријатеље, послове... и град у коме су све створили, Сарајево. Није било страха, јер како каже прота: „Сваки дан који Господ створи је различит и другачији, сваки је диван. Место где живимо није важно, и тиме би требало да се руководе сви наши људи који живе у расејању. Сва земља је Господња и где год се налазите можете чинити добро. Ми смо људи, наравно слаби, али имамо велику утеху, Господа. Свето Писмо, Јеванђеље, то треба читати и то наглас. Када год прочитам неки псалм (а важно је молити се и читати наглас, а не у себи), ја схватим да сам нашао пут, да ће се човек који је био жедан напити Воде Живе, који је био гладан, нахранити.“

Изгубили су све када су почеле последње ратне страхоте на нашим просторима и, захваљујући Божијој промисли, нашли се на правом месту, прича протиница Весна, „на правом месту, али у потпуно другачијем свету, на другој планети“. На Сејшелима, заправо, не постоје домороци, сви су дошљаци. Само што су прве колоније стигле пре неких триста година и њима је најпре управљала Француска, а потом Енглеска. У том неком смислу, Сејшелци су мешавина свега и пуни су контраста.

Са једне стране изузетно су културни, добри, срдачни, нарочито старије генерације, јер су млади можда мало попримили нечега другачијег од западног света. Готово сви говоре, наравно, креолски – њихов језик, али и енглески, који је званичан, и француски језик. Сви се међусобно познају и све памте. Улице и куће немају бројева нити назива, али се пошта никада не загуби. У банци се осећате „краљевски“. Само је потребно да једном дођете. Они никада више не траже ни вашу личну карту, нити је потребно да било шта попуњавате. Све они раде уместо вас. Изузетно су скромни и мало им треба за живот. Материјално им готово ништа не значи. Као и време. Њихов однос према протоку времена је сасвим другачији од нашег. Када договорите да неко дође да вам нешто уради око куће или у башти, ви никада не знате када ће се та особа појавити. Или колико ће стварно радити. Раде онолико колико им треба новца. И када им се пружи прилика да радећи дуже, зараде више, они то неће. Изузетно су побожни, али у њиховом значењу те речи. Рано недељом ујутру, већ око пола седам, сви заједно полазе у цркву, лепо обучени. То им је просто нека врста социјалног живота, друштвени догађај, светковина. Иду пешке и то улицама без

На питање зашто живи на Сејшелима и зашто тамо мисионари, о. Сергиос каже: „Свуда је земља Господња.“

тротоара. Тек од недавно, и то само у строгом центру града су постављени саобраћајни знаци и улична расвета.

С друге стране, породица у законском смислу те речи не постоји. Они се једноставно доселе. И тако започињу заједнички живот. Али и таква форма се брзо разгради. Често се пресељавају. Знамо жене са по деветоро деце од девет очева. Али то не значи да их друштво осуђује или да се то доживљава као нешто лоше. Или да о тако рођеној деци нико не води рачуна. Напротив. Не само родитељи, него и држава, јако полажу пажњу на децу и старе.

И имају готово дечији карактер. Уколико мисле да нешто не треба да раде, они то заиста неће радити и не постоји начин да их било ко натера да промене мишљење. Баш као и деца, склони су да праве зврчке, да смисле неку подвалу.

Била је то огромна промена за нас када смо стигли тамо. После нашег убрзаног, стресног живота.

Што се тиче религије, 90% становништва је римокатоличке вероисповести. Има и муслимана и англиканаца. На богослужење у капелу Светог Димитрија долази највише Руса, Украјинаца, Бугара, Грка, Срба, али има и Сејшелаца. Они показују интерес за Православље и лако га прихватају, доживљавајући га као веру љубави. Не налазе у историји православних народа освајачке и завојевачке походе нити наметање вере, као што је тога било у западној цивилизацији.

„Гледано споља, то јесте Грчка Православна Црква и ја сам свештеник Грчке Цркве“, прича прота Сергиос, „али ја сам Србин и не говорим грчки. Африка је под јурисдикцијом Александријске Патријаршије и то је тако у свакој земљи у Африци. Ово је могуће јер је Црква тамо замишљена као свеправославна, тако је и по саставу и по односима, по свему... Главни наш циљ је Православље, вера, а не нација“. Зато су и служења на енглеском језику који сви говоре, делови се служе на српском, али и на црквенословенском, руском и грчком.

У мисији се отишло и корак даље. Ћерка прота Сергиоса је превела службу на креолски језик, тако да Сејшелци могу да прате и разумеју оно што чују, не мучећи се да схватају енглески. „И то им јако одговара“, казује своја искуства једини православни свештеник на Сејшелима, прота Сергиос. Тако схватају да је богослужење заправо дијалог између свештеника и народа упућен Богу, што нашу мисију чини сврховитом. ■■

Уредници *Православља*
 Протојереј-ставрофор Василије Томић

Православље је моја судбина

Славица Лазић

Током кратког уређивања *Православља*, новине су наставиле да будно прате духовна и друштвена кретања, да не зазиру од полемике и, што је најважније, да буду хроничар косовско-метохијске драме о којој су политика и јавност углавном ћутали

У време када је уређивао новине, писао је полемичке чланке. Остају запажени његови текстови о згражавању јавности на нечији одлазак у манастир или, рецимо, осврт на текст младог комунисте који у *Панчевцу* уочава појачано деловање верских заједница и тражи „помоћ у борби на овом делу нашег идејног фронта“. Негодујући на отворену тежњу да се у свакој прилици вера стави у негативан контекст, уредништво *Православља* наводи апсурдну појаву у једној великој редакцији у којој је уредник забранио да се употребљава реч „преминути“ јер је, вели, религиозног порекла?! Велики тиражи верске штампе забринули су ЦК СКЈ, па новине преносе упозорење комуниста да „верски кругови не смеју вернике супротстављати самоуправним интересима“, уз одговор редакције да „су милиони чланова Социјалистичког савеза – верници“. На првој страни новина налазимо и драгоцен извештај о раду комисије о начину враћања сакралног и другог блага

власништва СПЦ које се налази у Загребу. Треба истаћи и занимљиве текстове о значају богослужења за морални живот, и замкама и манипулацијама секти које су јачале јер просечни верник није могао да упозна боље своју православну веру. „Када у цркву долазите, поведите дјецу своју“, пише у уводнику Епископ зворничко-тузлански Василије. Сазнајемо и да су у манастиру Студеници након више од 750 година, пресвучене мошти Св Симеона. Вандалски напади Албанаца на стару монахињу у манастиру Гориоч, део су трагичне косовско-метохијске хронике коју допуњује јеромонах Атанасије Јевтић текстом „Косовска велика недеља“, у коме пише о скрнављењу светиња и исељавању Срба.

Из биографије

Протојереј-ставрофор Василије Томић рођен је на Св. Василија, 14. јануара 1949. године, у селу

Хтјели не хтјели, ми смо се морали
вјежбати у самоконтроли. Велики
јерарх наше Цркве, мудри
Патријарх Герман, учио нас
је оној, народној:

„Иди мудро, не погини лудо.“

Коренити, код Бијељине. Дипломирао је на Бого-словском факултету 1973, а две године провео је на пост-дипломским студијама у Немачкој. Окончао је и студије на Филолошком факултету, одсек Српско-хрватски језик и југословенска књижевност. Епископ канадски, Г. Георгије (Ђокић) поставио га је за пароха нијагарског 1985. Две године касније прелази у Цркву Св. Саве у Торонту, где је служио 23 године. Од оснивања Парохије Св. Архангела Гаврила, у Ричмонд Хилу, активно ради на организовању црквеног живота северно од Торонта. Од 2012. године је на функцији архијерејског заменика Епископа канадског. Сарађивао је у свим истакнутијим црквеним гласилима. Кратко време уређивао је *Православље* (од 1. јануара до 15. маја 1983) и скоро 20 година *Источник*, гласило Епархије канадске. Члан је Удружења књижевника Србије.

Издао књиге: *Отањ у срцу разорио*, 2002; *Ријеч Божија, несцупана*, 2009. (преведена на енглески); *The Unbound Word of God*, 2009; *Јеванђељске*, 2012.

Вунена времена

Да ли је у време када сте уређивали *Православље* било притисака власти на црквене медије, и како сте се борили да очувате независност новина?

– Ја сам *Православље* уређивао врло кратко вријеме. Међутим, *Православље* је „моја судбина“, од давнина. Био сам богослов трећег разреда Карловачке богословије, с поносом напомињем – кад ми је, 1967. године, објављен чланак у једном од првих бројева листа. Тај чланак пренио је *Американски Србобран*.

Чим сам дошао у Београд и постављен, прво, у Цркву Св. Тројице, а потом у Цркву Св. Марка, прота Милисав Протић, из њему знаних разлога, одлучио је био да ме оспособи за свога наслиједника. Он ме је учио штампарском занату; откривао ми једну по

Прота Василије у манастиру Тавна 1956. године (други с лева, у првом реду; његова тетка, монахиња Анастасија, намесница тог манастира, 4. с лева, у другом реду)

једну тајну тога посла. Од њега сам много штошта научио. Када је ријеч о притисцима и цензури ондашњих власти на све медије – а на црквене нарочито, треба имати у виду да није било разумно ни сврсисходно јуначити се па, неславно, окончати своје ангажовање. Хтјели не хтјели, ми смо се морали вјежбати у самоконтроли. Велики јерарх наше Цркве, мудри Патријарх Герман, учио нас је оној, народној: „Иди мудро, не погини лудо.“

Ја сам се, у та „вунена времена“, свађао са неколико, тада, водећих новина. Неки су то видјели као храброст, а ја нисам могао да одолим а да не прословим. Сјећам се да су ми неке јуноше *Омладинских новина* пријетили да ће ми „узети мјеру“. Хвала Богу, на томе се завршило. Кад сам, касније, прелиставао те своје полемике, питао сам се – шта ли ти људи, данас, раде и коју причу сада причају.

Колико је дух времена и актуелна проблематика утицала да се уредничка концепција новина мења у периоду док сте уређивали новине?

– За то кратко вријеме, колико сам уређивао *Православље*, мало се могло промјенити. Ја сам, млад и, признајем, надобудан, имао „револуционаран“ покушај: на насловну страну ставио сам два магарца на уској платици, изнад усковитлане ријеке. Због тврдоглавости, ниједан није могао продужити својим путем. Слика је наговјештавала да су се оба магарца сурвала у мутну воду. Могао бих дуго словити шта ми је намјера била. Између осталог, и та ме је илустрација коштала уређивачког посла. Касније, видим, *Православље* је имало неколико преображаја, и увијек, хвала Богу, у очигледном усходу ка бољем.

Коме се *Православље*, по Вашем мишљењу, пре свега треба обраћати? Црквеним људима, онима који нису у Цркви, младима, старима итд? Да ли то треба да буде искључиво Патријаршијски билтен, мисионарско гласило или нешто између?

– *Православље* треба да буде обједињујући фактор наше Цркве. Чини ми се да је задњих деценија дошло до раслојавања наше Цркве. Епархије су се у приличној и, рекао бих, недозвољеној мјери, осамосталиле. Већина епархија има своја гласила. Колико год да су нека од тих гласила на заиста високом техничком нивоу, штампана на (пре)скупом папиру, ипак, већина их је, углавном, ресавска – преписивачка радионица. Претпостављам – да би епархијска гласила популарисали у својим окружењима, свештенство, свакако, на челу са првосвештеницима, не ради довољно на ширењу *Православља*.

Православље је замишљено да буде лист Српске Цркве, на првом мјесту. У њему би свако знатижељан требало да може да нађе оно што га интересује. И, што је најважније: сви, са свију страна, и из најудаљенијих крајева наше Цркве, требало би да се у *Православљу* срећемо једни са другима и, колико је могуће, кроз овај лист да сагледавамо нашу Цркву у свеукупном њеном пулсирању и битисању.

Према једином објављеном истраживању Љиљане Бачевић из 1985. године, у 1967. години тираж по броју је износио 12.000 примерака, 1969. је удвостручен, а до краја седамдесетих кретао се између 26.000 и 28.000 примерака, након чега долази до пада тиража тако да он у 1984. години износи 22.500 примерака. Како привући потенцијалну читалачку публику – не желимо повремене читаоце, желимо сталне читаоце?

– Тјешимо се да није дошао крај штампаном слову, али не треба пренебрегавати чињеницу да је, појавом и снажењем других медија, штампа у дубокој кризи. Та се криза одражава и на *Православље*. Не знам како је сада, али ми, свештеници, у своје вријеме, водили смо бригу о много које чему, па и о *Православљу*. Сјећам се, као студент, био сам помоћник дивног свештеника, проте Душана Васића. У једној кући, уз кафу, прота пропита о ВДС-у, Мисионару, Звонцу; замоли домаћицу да, ако може, приложи за земљотресом разрушену Бања

Тјешимо се да није дошао крај штампаном слову, али не треба пренебрегавати чињеницу да је, појавом и снажењем других медија, штампа у дубокој кризи.

Та се криза одражава и на *Православље*.

Луку; затражи претплату на *Православље*; заврши посао, па ка вратима. А домаћица, збуњено: „Прото, а свећење куће!“

Да ли је неопходно у већој мери модернизовати дизајн? Нпр. да се у листу чешће појављују фотографије епископа, свештеника, монаха итд. у неким неформалним приликама? Или је неопходно, као до сада, инсистирати на фотографијама са богослужења и сл.?

– Ја сам, истински, одушевљен техничким рјешењем *Православља*. Користим се приликом да заслужнима за то упутим честитање. *Православље* је на највишој техничкој разини; у равни са најпознатијим свјетским листовима. Својом модерношћу и пријемчивошћу многе надилази. *Православна Света Литургија* је, у унутрашњости својој, веома динамична, а та динамичност не може се сликом приказати.

Да ли треба увести сталне колумне у којима би богослови коментарисали значајније актуелне догађаје, као верско тумачење феномена модерног живота?

– *Православље* је пратило и сада, можда и најбоље, прати данашњег човјека у многим његовим активностима; коментарише живот, усмјерава и води. Ако би се то узвођење и тематски каналисало и средило, утолико боље. Похваљујем, искрено, ректорски посао трудбеника *Православља*. Црква нам је свјетило вјере; црквена гласила треба да буду образац чистоте српског језика. Заболи ме, дубоко, скоројевићевство већине српских медија – који се разбацују страним ријечима на све стране и, на силу Бога, гурају их намјесто наших, дугом употребом освештаних, српских ријечи. ■■

Саборни храм Светог Саве (Висконсин, САД)

Православно сунце туђег неба над Милвокијем

Прошођакон Дамјан Божић и Ана М. Симоновић

Саборна црква Светог Саве у Милвокију бележи узбудљиву историју дугу 105 година. Четири генерације српских емиграната, данас расутих по целом свету, своје прве духовне молитве уградили су у овај храм Господњи у највећем граду у америчкој држави Висконсин. У њему су многи научили прве лекције о Српској Цркви, језику и култури у протеклим деценијама.

Највећи српски просветитељ, принц, монах, игуман манастира Студеница, књижевник, дипломата и први архиепископ Српске Православне Цркве Свети Сава, више од једног века има свој молитвени дом и у прекоокеанском „Граду проналазача“, месту за које Американци кажу да у њему снови и идеје постају стварност. У Милвокију се у музејским витринама чува прва (практична) писаћа машина направљена на свету, изум Кристофера Латама Шола (1874). То је град у коме је Џозеф Цимерман измислио прву телефонску секретарицу (1948), на чијем асфалту је настао и први мотор чувене марке Харли Дејвидсон (1903). Познат је и по огромним зеленим уре-

ђеним површинама, Градској библиотеци, спортским клубовима... Православни хришћани Богу се моле у Саборном храму Свети Сава, и међусобно заједничаре у љубави Христовој чувајући успомене на своју веру и отаџбину.

На основу историјских записа сматра се да су Срби почели да се досељавају у Северну Америку око 1850. године. Прве организације српских исељеника била су добротворна друштва, која су била нека врста осигуравајућих друштава са циљем да се притекне у помоћ онима који се нађу у невољи. Касније, удружена, та друштва су створила Српски Народни Савез. После ових друштава настају црквено-школске општине које су у то време биле

средишта друштвеног и духовног живота, а свештеници су имали заслужено посебно место међу њима. Прва српско-православна црквено-школска општина у Сједињеним Америчким Државама је, према записима, основана 1893. у Џексону, Калифорнија, а већ после једне деценије на тлу САД деловало је више од 20 црквено-школских општина са нешто мање свештеника. Општине, односно добротворна друштва Срба, стварале су се и у Милвокију као и на другим местима у САД, и имале су неку врсту „самосталности“ код државе чекајући да се организује Српска Православна Црква.

У Милвокију је до 1912. године живело тек неколико српских емиграната, али је те године забележено више од две и по хиљаде српских душа. Иницијативу да се оснује заједница у Милвокију дали су: Раде Остојић, Алекса Клишанац, Миле Раушевић, Никола Кордић, Обрен Ждрале и Марко Новаковић. У радњи Радета Остојића, 8. фебруара 1912. сазвана је Скупштина Срба и почео је живот Српске Православне Цркве и у Милвокију. Седам дана касније, градским и окружним властима предата је петиција за дозволу да се оснује црква. У кући купљеној на име Радета Остојића, прва Света Литургија служена је на Божић, 7. јануара 1913.

За првог председника извршног одбора црквене заједнице изабран је Васо Драгојловић, а бројни угледни и реномирани представници заједнице представљали су Црквени одбор у жељи да је поставе на чврсте темеље. У Цркви Светог Саве, у току првог периода, служило је 12 парохијских свештеника све до 1942, када за парохијског свештеника бива изабран прота Милан Бркић и чијим доласком почиње нова ера, испуњена ентузијазмом и узбуђењима. Млад, енергичан и визионар, прота Бркић окружује се са људима добре воље, онима који су конструктивни и добронамерни, и са њима је без страха успео да створи оно што је тежио дуги низ година.

Није било лако да се очува новооснована заједница. Током балканских и Првог светског рата у Србију се из Милвокија вратило деведесет седам људи, чак две стотине и шездесет и четири волонтера вратило се да учествују у Првом светском рату на фронту код Солуна.

Прота Милан Бркић поставио је чврсте темеље будућности храма у Милвокију. Одмах после Другог светског рата, 1946. купљено је ново земљиште и донета је одлука да се изгради Српско-амерички Спомен Дом, чије је темеље осветио Владика Николај. Заједница у Милвокију се после Другог светског рата увећава, и на новокупљеном земљишту почињу да се праве планови за изградњу нове цркве.

Године 1955. одлучено је да се почне са изградњом нове Саборне цркве, посвећене Светом Сави,

у српско-византијском стилу. Наредне године почиње изградња цркве, школе и парохијског дома. Школа је завршена до краја године и освећена 3. марта 1957, а потом и нова црква посвећена Светом Сави.

Протојереј Радомир Ћутило

Историја развоја Српске Православне Цркве у Америци памти године узлета, али памти и време великих раскола. Снагом вере у Господа Исуса Христа постигнут је заједнички суживот у љубави, што је допринело јачању Цркве и њене повезаности са новијим генерацијама српске емиграције. Један од храмова у коме Срби радо долазе и Богу се моле је Саборни храм у Милвокију, са бројним додатним активностима које чине богатијом свакодневицу наших људи у овом делу Америке.

Одлуком Владике Дионисија, 8. јануара 1963, Архимандрит Фирмилијан (Оцокољић), тада његов заменик, именован је за одговорног за образовање у епархији, а исте године (31. јула 1963) Архимандрит Фирмилијан је постављен за епископа средњезападноамеричког. Његово посвећење одржано је у присуству великог броја парохијана и уз

величанствено појање хора у Храму Светог Саве у Милвокију. Са именовањем Епископа Фирмилијана почиње новија историја овог храма.

Имена парохијских свештеника, проте Милана Бркића, Саве Вујкова, Милана Марковина, који

Протојереј-ставрофор Драган К. Велеушић

су бдили над храмом током 60-тих година, у деценију великих изазова за Српску Православну Цркву у Америци, уписана су у историју Цркве, баш као и помоћних свештеника Ђорђа (Џорџ) Кечанина, Петра Јовановића, Јанка Трбовића који су служили једно време у овом храму. Данашњи протојереј-ставрофор Цркве Светог Саве Драган К. Велеушић је праксу помоћних свештеника прекинуо, и он сам је први, поред старешине храма проте М. Марковине, постављен за другог сталног свештеника.

Време узлета за храм у Милвокију почело је почетком 70-тих година. Чувени италијански уметнички студио „Тонели“ израдио је иконостас у мозаику. Када је нови израђен и постављен у храм, пређашњи је поклоњен цркви у Сент Луису. Подигнут је Културни центар Свети Сава и освећен 1973. године. Нешто касније, стижу и три нова цр-

Српско-амерички Спомен Дом

Пионири парохије Свети Сава основали су Спомен Дом у знак сећања на Србе из Милвокија који су погинули као амерички војници или официри у неком од ратова. Темеље Дома осветио је Владика Николај. Данас, то је место где се одржавају весела поводом крштења, венчања и других тренутака у животу Срба у Милвокију.

Српски Спомен Дом једино је место где се налази Спомен зид на којем се налазе портрети погинулих Срба у америчкој војсци, оригинални радови познатог сликара који се звао Џорџ Полард.

квена звона која је благословио Епископ Лаврентије 1980. године.

За лепоту унутрашњости храма и велелепних мозаика заслужни су парохијани и бројне српске организације, који су својим донацијама помагали и доприносили уметничком изразу Храма Светог Саве.

Православни Срби из Милвокија такође нису штедели донације ни за подизање Храма Светог Саве на Врачару, и прве износе послали су још 1985. године у заједничкој љубави према учитељу и просветитељу српском. Ова црквено-школска општина је добила Орден Светог Саве Првог степена за прилоге за храм на Врачару у износу од преко 1 милион долара. Такође, православна школа „Свети Сава“ у Милвокију је добила и Орден Његоша Првог реда од председника Републике Српске Милорада Додика.

На имању Цркве Светог Саве налази се и вртић за децу и српска основна школа, која такође носи име српског светитеља. Диплома ове школе признаје се као и дипломе свих редовних школа у Америци. Школа је основана 1996. године и свој програм базира на православљу негујући српску традицију и културу. Ђаци свакодневицу проводе у пријатељском окружењу, надахнути вером и љубављу према Господу, а осим основног образовања добијају и допунска, као што је музичко.

Посебан куриозитет у свакодневном деловању Цркве у Милвокију су програми фолклорних група „Шумадија“, „Свети Сава“ и „Тамбура“ који својим врхунским умећем, али и редовним вежбањем у друштвеној сали храма, доприносе представљању овог храма у САД.

Манастир Рајиновац

Јована Панџелић

У забаченом селу Бегаљица, које је део приградске београдске општине Гроцка, налази се један од малобројних активних манастира у српској престоници. Реч је о женском манастиру Рајиновац, који је посвећен празнику Рођења Пресвете Богородице. Ова православна светиња сврстава се у споменик културе од нарочитог значаја, стога је и под заштитом Завода за заштиту споменика културе.

Историјат манастира

Није нам познато ко је био ктитор манастира. Народно предање сведочи да је Рајиновац подигнут у првој половини петнаестог столећа и да је реч о задужбини деспота Лазара Бранковића (1421–1458), сина Ђурађа Бранковића који је био владар Србије од 1456–1458. године. То народно предање историјска наука још увек није ваљаним аргументима потврдила. Најраније податке налазимо у турском попису „Влаха из Београдске на-

хије“ који датира из 1528. године, где се наводи као „Манастир Свети Рајко“.

Постоји занимљива прича у вези са настанком самог имена манастира. Наиме, легенда каже да је својевремено један младић по имену Раја служио код неког богаташа Бугарчића у Бегаљици. По завршетку посла, поштену му је исплатио зарађено, међутим, његови синови су га пресрели, убили и отели новац. Када се дознало за догађај, отац је схватио шта су његови синови урадили, јер је један већ био „сишао с ума“, а други озбиљно болестан, и одлучио је да за исту толику суму дуката коју је некада дао Раји подигне малу дрвену цркву на своме имању, недалеко од извора где убијен. У народу се говорило да је цркву подигао Рајин новац, те се она данас зато и зове Рајиновац.

Манастирска црква је више пута рушена и обновљана. Првобитна црква манастира Рајиновац посвећена Рођењу Богородице била је црква-брвнара, налик осталим нашим богомољама из околине Београда из овог периода. Прву обнову манастира у

осамнаестом веку извршио је раковички духовник Висарион. Претпоставља се да је манастир поново опустео 1778. године. Велику обнову Рајиновца (о којој говори и текст натписа усечен у камену плочу која се некада налазила изнад јужних врата цркве, а сада се у фрагментима чува у манастиру), извршио је бегалички кнез Стеван Андрејић Палалија, 1793. године, када настаје црква као једнобродна грађевина, која је сачувана и до наших дана. Њега су, иначе, погубиле хаџије 1804. године и сахрањен је у манастирској порти. У овом периоду су извесно време у манастиру, због турских зулума, биле склоњене и мошти Стефана Првовенчаног, када их је студенички Архимандрит Герасим враћао из Срема у Србију.

Друга велика обнова трајала је од 1833. до 1839. године, када је по одлуци кнеза Милоша скупљан прилог за обнову. Мештани сведоче да су извесне преправке, којима је битно измењен изглед црквене грађевине, вршене крајем деветнаестог столећа и 1920. године. Скраћен је западни део, вероватно цела припрата, и скинута оба кубета. Измењен је цео горњи конструктивни склоп грађевине и зазидана су јужна врата. Источни део цркве је затворен са запада новом фасадом.

Архитектура цркве

Црква је конципирана као једнобродна базилика са једном широком полукружном апсидом на источној страни и две бочне певнице утопљене у

Страдање игумана Илариона Бановачког

Светиња је, делећи судбину свога народа, страдала у догађајима током Другог светског рата, када је игуман Иларион Бановачки (1907–1943) мучки убијен од комуниста, манастир опљачкан, конак спаљен и када су уништене комплетна архива и библиотека. Према сведочењу монахиња, група партизана је игумана сумњичила да сарађује са четницима и под оптужбом да је пружао отпор, извела га из манастира и одвела у оближње село Пударци. Зверски су се иживљавали над игуманом – јахали су га, одсецали делове тела, урезивали му крстове по телу, а потом и убили. Закопан је на непознатом месту у близини манастира, без верског обреда и обележја. На манастирском гробљу се налази гробно место мучки пострадалог игумана, али се још увек не зна где му је тело покопано.

правоугаону масу зида. Зидана је од ломљеног и тесаног камена кречњака и пешчара што је у архитектонском смислу чини веома занимљивом. Пошто су зидови старијег дела цркве (наоса) напукли, споља су изграђени контрафори који подупиру јужну и северну фасаду. Унутрашњост цркве подељена је на четири травеја помоћу плитких пиластера.

Градња новог конака, по пројекту архитекте Драгомира Тадића, отпочета је 1971. године и конак је освећен на Малу Госпојину 1973. Недавно је обновљен, кров реконструисан и уведено је грејање. Архимандрит о. Стефан и сестринство манастира улажу велики труд да се отпочну радови на санацији конструкције манастира чија је стабилност озбиљно угрожена клизиштем.

Иконостас и живопис

Једноставан по конструктивном склопу и облику, иконостас цркве манастира Рајиновац је 1952. године донет из капеле Војне болнице у Београду. Декоративни елементи су рађени у духу неокласицизма. На њега су постављене иконе настале у различитим периодима и различитих сликарских квалитета. Један део икона је настао у деветнаестом веку, док је већи део настао крајем деветнаестог и почетком двадесетог столећа. Цркву је, у периоду од 1993. до 2004. године, живописао у византијском стилу академски сликар Драгомир Јашовић Јаша.

Светиње

Највећим благом ове београдске светиње сматра се чудотворна икона Пресвете Богородице, за коју се верује да помаже онима који не могу да имају деце. Бројна су сведочења жена којима је након молитвеног обраћања, услишена жеља да постану мајке. Осим тога, у Рајиновцу су похрањене честице тројице светитеља, међу којима и честица Светог Луке. А испод главне манастирске цркве протиче извор воде, за коју се верује да има лековита својства и нарочито повољно утиче на вид, али и на друга различита обољења.

На самом крају наведимо и једну занимљивост. Постоји прича везана за посете Рајиновцу покојног Патријарха Српског Г. Г. Павла, која заправо и не говори о нечему чудном када се узме у обзир како је живео Патријарх Павле. Наиме, сваке године је на Малу Госпојину служио Литургију у овом манастиру и долазио је искључиво градским аутобусом, а затим два километра пешачио до одређеног места. Категорички је одбијао да до манастира долази на другачији начин.

У време празника, као и сваке недеље, у Рајиновац долазе бројни посетиоци из свих крајева Србије. Последњих пар година је у порасту број крште-

Архимандрит Стефан Шарић

Од 1969. године манастир је женски. Сестринство чине мати игуманија Минодора и четири сестре. Архимандрит Стефан (Шарић) се протеклих неколико година стара о обнови и духовном животу манастира, као и великог броја верника који га редовно посећују. Отац Стефан је након завршене Богословије Светог Петра Цетињског и Богословског института у Београду, 2003. године, замонашен у манастиру Липље, где бива рукоположен и за јерођакон. Убрзо након тога постаје стипендиста Московске духовне академије, коју успешно завршава са највишим звањем и постаје кандидат богословских наука. По завршеним студијама у Москви, отац Стефан се враћа у матични манастир и убрзо бива рукоположен за јеромонаха, након чега прихвата дужност професора на Православном богословском факултету „Светог Василија“ у Фочи током школске 2010/2011. године. Потом, по благослову Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја, прелази у Рајиновац за духовника овог манастира. Године 2014. Патријарх Иринеј одликовао је оца Стефана чином архимандрита, а 2016. године Пољска Православна Црква доделила му је Орден Равноапостолне Марије Магдалине. Осим врло активног духовног рада у самом манастиру, отац Стефан наставља и даље образовање на докторским студијама.

ња и венчања. Иначе, манастир је дуги низ година након ратних дешавања у бившој Југославији, био уточиште за више десетина избегличких породица са тих простора.

Златне руке монахиње Злате

Радош Љушић

Бошњаци, затурени засеок Рипња, препородио се када је на њему згазила нога монахиње Злате. Она се доселила у кућу Владе Дробњака, у коју сам често одлазио на добру чашу ракије и дуге разговоре. Гледао сам калуђерицу у дворишту ове запуштене куће, како се злопати и упорним радом припрема је за свој будући дом. Можда сам био један од ретких, поред Аце Дробњака, који је схватио њене намере и покушао да јој помогнем скромним средствима и охрабрујућим речима.

Доселивши се у пустошне Бошњаке, калуђерица Злата није првих дана наишла на разумевање и подршку, и сви су је с неверицом посматрали. А њена намера је била да ту подигне манастир посвећен Богородици Тројеручици. А, она, у одежди монахиње, смерна и надасве вредна, без ичега, започиње да реализује благородну идеју, у чије остварење нико није веровао. И онда, када је почињала, и сада, када је манастир саграђен, калуђерица Злата увек је осмехнута, док ради физичке послове, док послужује госте и док се припрема за богослужење. Тај благородан осмех одавно нисам видео у овом вилајету – с њим је унела живост у Бошњаке, с њим је привукла њихову с почетка затурену пажњу, с њим је придобила и понеког безбожника.

Када је обелоданила да ће у Бошњацима подићи манастир, сви су се чудили и крстили, неки, можда, први пут. Нико у ово овоземаљско чудо није веровао, можда с разлогом, када се има на уму да су Срби дуго били раздуховљени и безбожни. Не желим да помињем имена парохијана, да се о некога не бих огрешлио, али две личности из Цркве вредне су пажње: Митрополит Амфилохије и свештеник Билбија. Аца Дробњак окупио нас је у свом дому, где је Митрополит одржао беседу о срећном почетку. Све што је потом уследило било је у Божијим и Златним рукама, или, боље је рећи, Златним рукама.

Недалеко од Владине куће, калуђеричиног конака, подигнута је модерна црква брвнара посвећена Богородици Тројеручици. То је само почетак основне идеје монахиње Злате, која намерава да на оближњем брдашцу, с дивним погледом на Авалу и Београд, и сву околину, сагради прави манастир. Уз Божију помоћ, понеког добротвора и Златне руке.

Калуђерица Злата најпоштованија је особа у Бошњацима и, рекао бих, без претеривања, у свим негдашњим рипањским испашама, данас модерним

викендашким насељима, од Ковионе, преко Трешње, до Прњавора. Она је и данас иста као и првог дана када је крочила на посед Владе Дробњака. Можда је прегнуће монахиње Злате успешно јер је изграђено на кућном дворишту једног од најблагороднијих Дробњака. Обишао сам скоро све наше манастире и цркве, познајем лично много калуђера и свештеника, али вреднију монахињу и оданију особу СПЦ нисам срео. Посетих је пре неколико дана на манастирској слави, и једва сам успео да се с њом рукујем и честитам празник. Порта је била препуна, кола закрчила све прилазе и одлазе, била је таква гужва да је сваки педаљ манастирске порте био покривен, а она се вешто пробијала између цркве, шатора и свог конака.

– Доћи ћу, када будеш сама, на чашицу ракије и мало разговора – кажем јој док је била у ходу, а она гледа у распоред столица и столова под шатором и, онако, узгред, одговара ми – Дођите! Одем сутрадан, поздравим се и седнем у трем пред конаком, а она, уз осмех који је не напушта ни дању ни ноћу, каже ми, без устезања:

– А што сте дошли сада када морам да идем, и то овога часа.

– Доћи ћу касније или другог дана, надам се да ћеш имати времена за чашицу ракије и мало разговора.

– То се не зна – осмехну се и оде кораком брзим и лаким, као да је ношена авалским поветарцем, да обави неодложни посао.

Смеран одох до својих старих дробњачких веселника, Бате и Моше, у ишчекивању да ћу се ускоро срести с монахињом.

25. Летња школа црквеног појања „Корнелију у спомен“ Сремски Карловци 30. јули – 6. август 2017. године

Милица Андрејевић

Друштво за неговање традиција и развој Сремских Карловаца организовало је и ове године, већ 25. пут, Летњу школу црквеног појања „Корнелију у спомен“ према програму који је као и претходних година сачинила и са сарадницима спровела проф. др Даница Петровић. Школа је реализована уз благослов Епископа сремског Господина Василија, а захваљујући финансијској подршци Епархије сремске, Министарства културе Републике Србије, локалне управе Сремских Карловаца, као и уз помоћ грађана Сремских Карловаца.

У раду три предвиђене радионице (мешовити хор, појачка група и дечији хор) учествовало је 45 полазника из Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Републике Српске и 31 дете претежно из Сремских Карловаца, али и деца из Београда и Темишвара, која су у пратњи родитеља боравила у Сремским Карловцима. Са њима су свакодневно радили диригенти: Тамара Адамов Петијевић и Мила Радонић – мешовити хор; др Предраг Ђоковић и мр Јован Стојановић – појачка група; мр Милица Андрејевић и Александра Раденовић – дечији хор.

Упркос овогодишњим непријатним климатским приликама, радило се свакодневно пре и поподне на пробама у Карловачкој гимназији. Полазници су свакодневно певали на вечерњој служби, као и на једној празничној и на завршној недељној Ли-

тургији у Саборном храму. У мањим групама су одлазили и на службе у манастир Ваведење (Горња црква). Као и претходних година, у Цркви Св. Петра и Павла одржан је помен Корнелију Станковићу и људима који су подстакли и омогућили његов рад на бележењу црквеног појања – Патријарху Јосифу Рајачићу и карловачком проти Атанасију Поповићу. Поменути су том приликом и сви упокојени сарадници ове летње школе – предавачи: епископи Сава, Стефан, Хризостом, Данило; академици Дејан Медаковић, Михаило Ђурић; професори Сретен Петковић, Мирослав Тимотијевић, Душан Трбојевић и Петар Микић.

Рад је обављан са много ентузијазма, позитивног расположења и уз дружење свих учесника. Диригенти су уложили велики труд, професионално знање и добру вољу да учеснике припреме за помену-та богослужења, као и за завршни концерт на коме су изведена дела Корнелија Станковића (Тропари на Богојављење) и низа руских композитора (М. С. Константинов, И. Денисова, Еп. Јонатан, Н. Кедров-син, П. И. Чајковски), примери српског појања према записима Стевана Мокрањца (*Блажен муж*) и Ненада Барачког (*Днес на синајској гори*), као и музика за децу Мите Топаловића (одломци из двогласне *Лишурџије*), Митрополита Дамаскина (*Возбраној војеводје*) и Војислава Симића (*Мала руковеш*). По-

лазници су на концерту представили само део нотне грађе кроз коју су прошли током летње школе. Целокупан нотни материјал хорске радионице са песмама за Литургију, вечерње и јутрење (150 страна), припреман је из нотног зборника који је за јубиларну 25. Летњу школу „Корнелију у спомен“ приредила Тамара Петијевић. Учесници појачке радионице имали су прилику да певају не само одабране нотне записе српских мелографа, већ и да вежбају кројење заједно са својим предавачима.

Чланови дечијег хора (од 4 до 16 година) научили су како да слушају и изводе музику, али и нове појмове који чине важан сегмент наше вокалне традиције (Осмогласник, глас, тропар, руковет).

Реализација вечерњих предавања, а ове године и завршног концерта, одвијала се у угодној башти и уз техничку помоћ предусретљивих сарадника Еколошког центра „Радуловачки“, а у присуству полазника летње школе и грађана Сремских Карловаца. Прве вечери (недеља, 30. јули) је говорила др Даница Петровић. Као оснивач и аутор програма свих протеклих година, она је изнела податке о околностима настанка и реализацији летњих школа црквене музике од 1993. године до данас (укупно 42 у више епархија Српске Цркве и у градовима у Србији и Мађарској). Изостало је најављено предавање академика Владете Јеротића, услед здравствених тегоба предавача. Вече је попунила Д. Петровић презентацијом извора средњовековне српске музике и сачуваним музичким записима из времена Српске деспотовине (понедељак). О значају Карловачке митрополије у модернизацији српске културе компетентно је говорио проф. др Ненад Ристовић (уторак), док је др Предраг Ђоковић представио резултате својих недавних истраживања европског покрета за рану музику и афирмације овог покрета у Србији у дру-

гој половини прошлог века (среда). Своја искуства током дугогодишњег бављења црквеном музиком са полазницима је поделио академик Димитрије Стефановић (петак). Један од учесника курса појања, пијаниста мр Динко Благојевић, ванредни професор Академије умјетности у Бањалуци, приредио је вечерњи концерт под називом „Клавирска музика из времена Корнелија Станковића“, на којем је извео дела Корнелија Станковића, Славке Атанасијевић, Јована Пачуа и Франца Листа (четвртак). Пред крај летње школе диригенти и певачи црквених хорова, професионални музичари и посвећени аматери (Тамара Адамов Петијевић, др Богдан Ђаковић, др Предраг Ђоковић, др Наташа Марјановић, Братислав Прокић, инж. Дејан Попов из Темишвара), као и свештеник о. Јован Милановић, у отвореном разговору изнели су своја размишљања, искуства, о питањима неговања црквене музике у њеној основној литургијској функцији. Тема је била широка и добро прихваћена, а временско ограничење није оставило простора за шире укључење присутних. Сама тема захтева и убудуће нашу пажњу и у некој отвореној форми требало би да постане стална активност ове школе, али и свих оних који учествују у богослужењима Српске Православне Цркве. Поред пробе и предавања, полазници Летње школе „Корнелију у спомен“ су на полудневном излету посетили манастире Велику Ремету, Сремску Раваницу (Врдник) и Јазак у којем су појали на вечерњој служби.

Завршни концерт све три групе полазника био је одлично посећен и изванредно топло прихваћен од присутне публике. Карловчани су и сутрадан имали могућност да на недељној Литургији у Саборној цркви слушају младе појце и певаче, и тако са њима на крају ове радне седмице поделе духовне радости.

Из ризница светоотачке духовности:

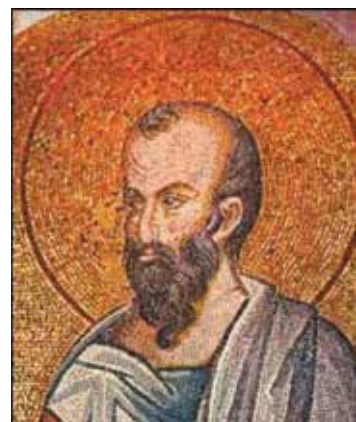
Блажени Теодорит, епископ Кирски

Богољубива историја

Превод са староруског:
Лазар Нешић

Јаков

Јаков чврсто пригрли пустињачки и тиховатељни живот
и попевши се на врхове највиших гора пребиваше у њима

Блажени Теодорит Кирски, рановизантијски мозаик (извор: <http://prihozhanin.msdm.ru/>)

1. Мојсије – божански законодавац, који је обнажио морско дно и натапао водама суху пустињу, те који је учинио многа друга чудеса – забележи начине живота древних светих људи, не служећи се мудрошћу коју прими од Египћана, већ захваљујући исијавању благодати коју прими с више. Одакле би иначе могао сазнати о врлини Авеља, о богољубљу Еноха, о праведности Ноја, о свештеничкој побожности Мелхиседека, о позвању Аврама, његовој вери и стрпљивом подношењу, његовом усрдном гостољубљу, славном жртвоприношењу сина и многим другим његовим врлинским делима, те – уопштено говорећи – о подвизима, победама и прослављању ових благочестивих мужева да не беше просветљен умственим и божанским Духом? И мени је сада потребно ово садејство Духа при покушају да забележим животе светих људи што просијаше у наше време и у скорашњој прошлости, те да предложим извесно правило за оне који желе да им подражавају. Морам, стога, призвати њихове молитве и започети своје приповедање.

2. Нисибис је град на граници Римског и Персијског царства који раније плаћаше порез Римљанима и беше потчињен њиховој власти. Родивши се у овом граду, велики Јаков чврсто пригрли пустињачки и тиховатељни живот и попевши се на врхове највиших гора пребиваше у њима; у пролеће, лето и јесен он живљаше у шипражју под откривеним небом; а за време зиме уточиште му пружаше једна оскудна пећина. За исхрану не употребљаваше храну која се с напором сеје и жање, већ ону која сама од себе израста. Сакупљајући природне плодове дивљег дрвећа, те јестивих биљака и поврћа, он даваше своме телу само онолико колико беше потребно за одржавање живота и одбијаше да се користи ватром. Излишна му беше и употреба вуне, па њу замени најгрубљом козјом длаком од које би начињена његова одећа и једноставан огртач.

3. Искрпљујући тело на овај начин, он души својој непрестано даваше духовну храну и очишћујући своје

духовно чуло вида, он га учини неукаљаним огледалом божанског Духа, те „откривеним лицем одражавајући славу Господњу“, према речима божанског апостола, „беше преображен у тај исти лик, из славе у славу, као од Духа Господа“ (2. Кор, 3, 18). Његова смелост пред Богом се, наиме, увећаваше из дана у дан и шта год му беше потребно он тражаше од Бога и ово му одмах беше даровано. Такође, он имаше и пророчко познање будућих ствари и од најсветијег Духа прими благодат чудотворења. Приповедаћу само о понеким чудима онима који не знају за њих и тако разоткрити апостолско просветљење које светлеше у њему.

4. У време оно људско безумље око идола беше у пуном јеку и беживотне статуете посташе предмети божанског страхопоштовања, а гомила занемари служење Богу. Иако људи који одбише да учествују у овом пијанству беху презрени, они се ипак – будући утврђени у исправном расуђивању ствари – подсмеваше идолима и славише Творца васељене. Баш у ово доба отиде Јаков до Персије како би тамо гледао изданке побожности и принео им одговарајуће служење. Док је пролазио поред једног извора, неке девојке које стајаше код корита за прање и испираше хаљине под својим ногама, без икакве нелагодности због његовог присуства, заборавише на сваку скромност, дрским погледима и бесрамним очима пиљише у човека Божијег, те не покрише своје главе, нити оставише пресавијене хаљине. Негодујући због овога, човек Божији хтеде да искористи погодну прилику и покаже Божију силу како би их избавио од непобожности путем учињеног чуда, те он прокле извор и његово протицање би одмах заустављено. Затим прокле девојке и наружи њихову бестидну младост превременом седом косом. Његове речи беху одмах спроведене у дело: њихова црна коса беше изменила своју боју и оне беху попут младог дрвећа у пролеће прекривеног јесењим лишћем. Поставши свесне ове казне – пошто протицање извора би заустављено и оне опазише упечатљиве

промене гледајући главе једна другој – девојке побегоше у град како би свима испричале шта се догодило. Становници града похрлише у сусрет великом Јакову, те га молише да умекша своју љутњу и одложи казну. Без трена оклевања он принесе молбу Владици и заповеди води да опет потече; а ова се у магновењу појави из подземног извора и потече коритом на заповест праведника. Удостојивши се ове благодати, они га опет замолише да њиховим ћеркама врати њину пређашњу боју косе. Прича се да он беше сагласан и са овим, те посла по девојке које примише његово исправљање; ипак, пошто се оне не појавише, он допусти да казна остане као каква поука из целомудрености и скромности, те као непрестано и постојано сећање на силу Божију.

5. Такво беше чудо овог новог Мојсија, које не настаде ударцем штапа, већ беше извршено крсним знаком. Поред његовог чудотворења, још више сам задивљен његовом кротошћу. Јер, он није – попут великог пророка Јелисеја – ове бесрамне девојке предао свирепим медведицама (2. Цар, 2, 24), већ је применио безболно исправљање путем незнатног сакаћења и тако их научио побожности и пристојности. Ово не говорим како бих пророка оптужио за суровост – Бог да ме сачува од такве лудости – већ да бих показао да је Јаков, имајући исту силу као Јелисеј, учинио оно што је у складу са кротошћу Христа и Новим Заветом.

6. Неком другом приликом, видевши да један персијски судија доноси неправедну пресуду, Јаков прокле огроман камен који лежао у близини, те му заповеди да се разбије и распрши како би тиме разобличио судијину неправедну пресуду. У истом трену, камен се раздоби у хиљаде комада и све присутне обузе ужас; а судија, испуњен страхом, опозва пређашњу одлуку и донесе праведну пресуду. И овом приликом Јаков подражаваше свога Владику; јер Христос је могао савим лако – како би показао да се слободно подвргао своме страдању – осакатити и казнити злочинце, само да је ово пожелео; уместо тога, Он речју сасуши беживотну смокву и тиме показа силу своју (Мт. 21, 19). Јаков подражаваше истом овом човекољубљу и не осакати неправедног судију, већ раздоби камен и научи га праведности.

7. Пошто постаде познат и веома вољен међу многима због својих дела и његово име путоваше од уста до уста, беше присиљен да се прихвати архијерејског чина и доби на управу своје родно место. Иако напусти живот који је водио на горама и против своје воље изабра да пребива у граду, Јаков није изменио своју храну, нити своју одећу, те иако је једно место заменио другим, његов начин живота остаде непромењен. Напротив, његови се подвизи умножише и посташе још бројнији него они раније. Јер, пошћењу, спавању на земљи и ношењу саргије он сада придодде сваку врсту бриге о потребитима, то јест бриге о удовицама,

о заштити сирочади, о прекоревању чинитеља неправди и о праведном помагању њиховим жртвама. Има ли уопште потребе, онима који их познају, говорити о свим напорима које спопадају оне што се прихватају овог архијерејског служења? Јаков се прихвати ових подвига с необичном жудњом јер и сам беше необичан у својој љубави и побожности према Господу оваца.

8. Што више стицаше богатство врлине, то више уживаше благодат најсветијег Духа. Тако једном путујући према неком селу или граду – јер не могу са тачношћу рећи о ком месту се ради – приступише му неки сиромашни људи и показаше му једног од њихових другова који се правио мртав, те тражаху од Јакова оно што је потребно за сахрану упокојеног. Он изађе у сусрет њиховој молби и узнесе молитву Богу за мртваца, тражећи од Њега да му опрости грехове које је овај починио у животу и удостоји га хора праведних. Док је ово произносио, душа лажног мртваца напусти његово тело и убрзо му беше обезбеђен мртвачки покров. Док се богонадахнути човек удаљавао, сплеткароши из ове лажне представе позваше притворног мртваца да устане. Кад видеше да овај не чује, то јест да је маскарада истина постала и маска се у лице претворила, они спадоше великог Јакова и призиваху га у помоћ, падајући ничице пред њим, говорећи да сиромаштво беше узрок њихове бесрамне представе, те га мољаху да отпусти њихов грех и врати одузети живот мртвацу. Подражавајући човекољубљу Владике, он уважи њихову молбу и пројави чудотворство, пошто молитвом поврати живот који беше одузет мртвацу путем молитве.

9. Чини ми се да ово наликује чудотворењу великог Петра, који предаде смрти Ананију и Сапфиру пошто они сакриваху новац и обмањиваху друге (Дап. 5, 1–10). Исто тако, Јаков лиши живота човека који прикриваше истину и служаше се лажима. Али, док Петар препозна обману – јер му беше откривена благодаћу Духа Светог – и изрекче казну, дотле Јаков – не знајући шта се крије иза представе – принесе молитву и прекрати ток живота варалици. С друге стране, божански апостол није извукао мртве из њихове несреће јер страх беше потребан на почетку објављивања спасења, док је Јаков – преиспуњен божанском благодаћу – у правом тренутку применио казну и брзо је повукао пошто је знао да ће ово бити од користи преступницима. Ипак, сада морамо прећи на друге ствари и укратко их изложити.

10. Кад Арије – отац и творац хуле против Јединог Сина и Свесветог Духа – подиже глас против Творца и испуни Египат метежом и пометњом, те велики император Константин – као Зоровавел нашег стада, јер он попут њега изведе из ропства верне који беху у сужањству и високо подигну храмове Божије који беху сравњени до земље – сабра овим поводом све предстојатеље Црква у Никеју, велики Јаков до-

путова са осталима како би се борио за правоверне догмате као какав генерал или јуришник фаланге, пошто Нисибис тада беше под влашћу Рима.

На овом великом сабору многи говораху добро и красно, док други говораху нешто другачије – јер ту беше нека мањина са супротним мишљењем која се не усуђиваше да потпуно открије своју непобожност, већ је прикриваше извесним лукавствима која нису сви препознали, али која беху очигледна људима исправно посвећеним у истину – затим би гласно прочитано исповедање вере што у ово доба постаде обавезујуће и које се објави читавој васељени; сви га прихватише и исповедише ову веру и убеђење својим потписима, те многи беху врло задовољни што ово учинише. Ипак, иако седам бранилаца Аријевог богохуљења устима и потписом исповедише исту веру, они се ипак држаху сопственог мишљења које беше у супротности са њиховим речима; а ово се догоди у складу са пророчким речима: „Што се овај народ приближује устима својима и уснама својим поштује ме, а срце им далеко стоји од мене“ (Ис. 29, 13); као и са речима Јеремије који гласно објави: „Ти си им близу уста, али далеко од бубрега“ (Јер. 12, 2). У истом смислу рече блажени Давид поводом овога: „Устима својим благосиљаху, а срцем својим проклињаху“ (Пс. 61, 5); и опет: „Умекшаше се речи њихове већма од масла, а оне су уствари стреле“ (Пс. 54, 22). Ови људи мољаху великог Александра, епископа Александријског, да се сажали на Арија који беше осуђен од стране читавог скупа. Ипак, кад је Александар – знајући за њихово притворство и сумњајући на Аријево лукавство – одбацио овај захтев, јавише се неки други који се по својој простодушности позиваху на човекољубље, говорећи да је ово угодно и Богу васељене. Пошто Александар ово неправедно човекољубље према једном човеку назва нечовекољубљем према многим људима, те рече да би оно могло нанети велике штете стаду Христовом, божанствени Јаков позва све да седам дана непрестано посте и умоле Бога да дарује мир Црквама. Пошто сви прихватише предлог богонадахнутог човека, знајући да он светлеше апостолском благодаћу, пост беше сједињен са молитвом и Кормилар досуди Црквама оно што им би од користи. Кад наступи наречени дан, у ком се многи надаху измирењу са непобожним Аријем, те дође тренутак за Божанску Литургију и сви очекиваху да безбожник буде помилован, догоди се божанско и неочекивано чудо. Јер, док се на одвратном и смрдљивом месту овај бедник испражњаваше од остатака своје прождрљивости, он са њима избаци и сопствену утробу. Тако се његова утроба разјапи и помеша са његовим фекалијама, те јадник одмах издахну и умре најсрамнијом смрћу, бивши приморан да плати због свог гнусног богохуљења и буде посечен језиком великог Јакова. Јер, и само Свето Писмо с правом хвали свештеника Финеса који посече Велфегора, узрочника уништења народа (Бр. 25, 6–15). Зато блажени Давид псалмопоје говорећи: „И

устаде Финес и умилистави, и преста сеча и пропаст; и урачуна му се у правду из нараштаја у нараштај до века“ (Пс. 105, 30–31). Међутим, док Финес оружјем изврши ову праведну и славну сечу, дотле Јакову, уместо мача и копља, беше довољан језик, пошто он њиме порази непобожног Арија и удаљи га од гледања славе Господње. Само овако нешто беше у стању да оповргне лудорију наследника Аријево непобожности. Јер, овај велики човек, као проповедник и бранитељ часних догмата, сасвим порази непобожност наведених људи, те прободу творца њихове безбожности, користећи се својим језиком као оружјем.

Када се свети сабор окончао и свако се вратио своме дому, међу њима би и Јаков, радујући се као победник у наградама побожности.

11. Након неког времена, велики и чудесни император /Константин/ оконча живот, украшен венцима побожности и његови синови наследише власт. Тада персијски цар – који се зваше Шапур и који презираше Константинове синове јер их не сматраше једнакима у снази са њиховим оцем – крену на Нисибис са мноштвом коњаника и огромном пешадијом. Такође, он поведе и огроман број слонова. Распоређујући своју војску као за опсаду, он опколи читав град унаоколо, постављајући опсадно оружје, градећи бедеме и поткопавајући стрме гребене, премощујући рупе између њих плетеним пружењем. Он, затим, нареди војницима да натрпају насипе и подигну куле наспрам кула. На њима постави гомилу стрелаца, наређујући једнима да испалују своје стреле према противничкој војсци која беше постављена на зиду, док другима нареди да одоздо поткопавају зидове. Кад се све ово показа узалудним, захваљујући молитвама богонадахнутог човека, Шапур на послетку са мноштвом својих људи заустави ток реке која протицаше туду. Заустављајући реку преграђивањем и сакупљањем највеће могуће водене масе, он је уједном пусти наспрам зидова и употреби као неко моћно оружје. Зид не поднесе удар воде, већ се под њеним притиском читавом својом страном уруши. Персијски војници победоносно закликташе, верујући да ће град сада бити лако освојен јер не знаху ништа о великом бедему његових становника. Међутим, видевши да се граду не може приступити због воде, они на неко време одложише напад. Пошто њихов налет попусти, они се повукоше на извесно одстојање како би се одморили и нахранили своје коње. С друге стране, становници града прибегоше још снажнијој молитви, имајући Јакова као свога заступника /пред Богом/. Сви они који беху у стању да раде прионуше на посао и ужурбано изградише зид, не обраћајући пажњу на изглед или правилан размештај, већ постављајући све насумично: камење, цигле и све оно што су могли донети. Током једне ноћи радови напредоваху и зид достиже потребну висину која онемогућаваше напад коњице и пешадије без употребе лествица. За-

тим становници мољаху човека Божијег да се појави на зидинама и баци клетве на непријатеља. Он приста и попе се на бедеме. Видевши безбројну гомилу непријатеља, он замоли Бога да пошаље облак инсеката и комараца на њих. Чим Јаков изрекче молитву, Бог га одмах услиши, попут каквог Мојсија. И противници беху рањени божанским ударцима, а коњи и слонов, растржући своје узде, бежаху у пометености збрда-здола, не могавши да поднесу ове жаоке.

12. Кад непобожни цар увиде да сва његова оружја не донесоше никаквог плода, да напад реком беше узалудан – јер срушени зид би опет подигнут – и да његова читава војска беше изнурена од напора, страдајући под откривеним небом и патећи се од несреће која би од Бога послана, те видевиши човека Божијег како хода по зиду и помишљајући да се ради о самом императору који надгледа радове – пошто га угледа обученог у пурпурну хаљину и дијадему – он беше разгневиен на оне који га обмануше и убедише да покрене војску, говорећи да император неће бити присутан /у Нисибису/. Након што је ове људе осудио на смрт, он отпусти своју војску и врати се својој палати што је брже могао.

13. Сва ова чуда изврши Бог кроз овог новог Језекију (2. Цар. 19) с обзиром на то да он не беше ништа мањи од пређашњег, већ беше чак и већи, према моме ми-

шљењу. Може ли бити већег чуда од чињенице да град не беше освојен, иако његови зидови беху порушени?! Осим тога, оно чему се нарочито дивим јесте што Јаков, бацајући клетву на непријатеља, није тражио /од Бога/ громове и огањ, попут великог Илије који прождре огњем сваког од педесетника који му приступи с његовом педесеторицом (2. Цар. 1, 9–14). Јер, он беше послушан Господу који Јакову и Јовану – кад ови затражише од Њега да учини ово исто чудо – рече: „Не знате каквога сте ви духа“ (Лк. 9, 55). Зато он није молио од Бога да се земља отвори под ногама непријатеља, нити је тражио да војска буде спаљена огњем, већ само да буде рањена овим малим створењима и – препознавши силу Божију – једном буде научена побожности.

14. Такву смелост пред Богом имаше овај човек Божији. Таква беше вишња благодат које се удостоји. Пребивајући истрајно у реченоме и напредујући из дана у дан у божанским стварима, он се упокоји са највећом славом и пресели из овог живота. Након што прође неко време и тадашњи император предаде град Персијском царству, сви становници одоше из града и понеше тело њиховог заштитника, оплакујући и тугујући због њиховог изгнанства, али славећи силу њиховог овекованог победоносца. Јер, да он беше жив, они не би потпали под власт варвара. Након што приповедах о животу овог човека Божијег, прећи ћу даље на другу приповест, молећи се да примим његов благослов. ■■

ЛИСТАЈУЋИ ПРАВОСЛАВЉЕ

Листајући Православље

28. септембар
1967.

Најновији српски светитељ

Свети Рафаило, Србин из Баната, живео је у другој половини 16. и првој половини 17. века. У млађим годинама отишао је у Хиландар где је учио и усавршавао се у духовном животу. Био је свештеномонах и као сабрат хиландарски упућен је у свој крај, у коме је познат као Рафаило Хиландарац. Како је Хиландар имао многе метохе (филијале) по свој српској земљи, од којих је један био у Зрењанину, у месту онда званом Граднулица, Рафаило је био послан од стране управе Хиландара у граднулачки манастир ради скупљања

писаније, поучавања народа и друге пастирске мисије. У Граднулицу, која носи име по тврђави – граду из доба деспотовине (Градна – градска улица, данас Душанова) Рафаило је остао све до краја свога живота. Живео је у једној колиби од трске строгим монашким и подвижничким животом...

У Хиландару има икона Св. Рафаила на којој је следећи запис: *Сеј свјатиј Рафаил, родом Србин, свјашчеинонок хиландарски на ѿаксил ѿслан на манастирско-је ѿслушаније у Банати, и ѿамо ѿрестависја, и ѿрслави јеѿо Ботѿ дар чудотворенија ѿи јеѿо честних моштиј ѿприходјашѿим к ѿем с вероју...*

Православље – новине Српске Патријаршије, година I, број 12, Београд, 28. септембар 1967. године, страна 11. ■■

IN MEMORIAM Љубиша Самарџић

Ја сањам, сањаћу и нећу престати да сањам

Славица Лазић

Вера је била интегрални део мог живота у детињству. Никада је нисам напустио, остао сам привржен Православљу. Спознао сам осећање да Бог као наш оријентир живи у нама, са нашим миром и нашим немиром. Треба поштовати све што припада мом презимену и имену, детињству, младости и садашњости.

После дуге и тешке болести, легендарни бард југословенског и српског глумишта, а последње две деценије и изванредни редитељ и продуцент својих филмова, Љубиша Самарџић, преминуо је 8. септембра у Београду у 81. години. Његов живот био је права филмска прича. Рођен је 19. новембра у Скопљу у сиромашној рударској породици. Као дечак, у десетој години остао је без оца. На филму је дебитовао 1961. године, после чега муњевито стиче популарност широм Југославије. Нема ниједног значајнијег филма у коме није тумачио једну од главних улога. У разговору који је вођен 10. фебруара 2012. године, а који објављујемо у част великог ствараоца, популарни Смоки је истакао да је одиграо 140 филмских и телевизијских улога. Генерације га памте по улогама у филмовима „Битка на Неретви“, „Сутјеска“, „Мој тата на одређено време“, „Бомбаши“, „Јутро“. А огромну популарност стекао је играјући у гледаним серијама „Врућ ветар“, „Повратак отписаних“, „Куда иду дивље свиње“, „Бољи живот“, „Полицајац с Петловог брда“, „Мирис кише на Балкану“. Режирао је филмове које је домаћа и страна публика волела – „Небеска удица“, „Наташа“, „Ледина“ и „Коњи врани“. Филмски проседе заокружио је својим биографским документарцем „Panta rei“, уз констатацију да су неки филмски пројекти остали само „неостварени снови“. За наше новине говорио је и 14. јуна 2010. године у интервјуу „Бог је у сваком човеку“, који је касније објављен у књизи интервјуа *Лицем к лицу* аутора Славице Лазић.

У некадашњој Југославији одиграли сте огроман број улога, у Србији сте били продуцент и редитељ својих филмова. Када повучете паралелу, шта Вас је више инспирисало?

– Југославија је рођена на крилима победе часних људи који су одбранили и ослободили своју земљу од фашизма. Власт је у једном тренутку желела да направи своје филмске споменике, јер је филм био највећи и најинтересантнији медиј. Хрлило се у биоскопске сале, а ја се и данас сећам да је „Козару“ гледало пет милиона људи. Касније се рађају филмови – епике, који су имали за циљ да преувеличају значај у борби против фашизма, те тако настају „Неретва“ и „Сутјеска“. После тога следи нови покрет који је везан за слободнију интерпретацију револуције и револуционара – „Валтер брани Сарајево“, „Мост“, „Диверзанти“, али остају и „Отписани“. У следећој фази развоја кинематографије долази тзв. „црни талас“ који је открио да револуционари нису „анђели“, него и „ђаволи“.

Из тог временског периода родила су се сјајна уметничка дела која су оставила траг и печат, а добили смо и ауторе који и данас значе и зраче. Једнако ми значе глумачки и редитељски опус.

Играли сте у „Јутру“ Пурише Ђорђевића, коме је јавно суђено у Дому омладине. Како је то било време када се судило уметничким делима?

– Било је то јавно суђење, део комуниста је хтео по сваку цену да се забрани приказивање тог филма. На срећу, било је и паметних људи. Са тим филмом освојио сам „Златног лава“ у Венецији и постао најпознатији глумац на просторима Европе. Кинематографија је у то време много значила за нашу земљу. Тито је волео филм и био мецена. Сваке године је долазио на Пулски фестивал, за разлику од данашњих политичара који се не појављују на важним филмским пројекцијама. Данас постоји благи отпор према кинематографији, нема здружене подршке овој грани уметности. Сматрам да је филм моћно

средство комуникације међу народима. Југославија је имала 24 милиона становника и филмови су имали велику популарност и бројну публику. Данас смо на малом простору и свако се сналази на свој начин.

Како сте успели да снимите своје редитељске филмове, како се данас финансирају филмови?

– Руку на срце, све почиње и завршава се пријатељством. Данас је тешко добити новац јер је партократија основ. Млада група људи добија средства из Министарства и од телевизије, и они одлучују шта ће се снимити. Када сам пре 20 година одлучио да се бавим продукцијом заједно са мојим сином, желео сам да угледом који имам као уметник на просторима бивше Југославије, у Бугарској, Румунији и Чехословачкој где сам често проглашаван глумцем године, направим интересантне филмове. „Убиство са предумишљајем“, „Кажи зашто ме остави“ и „„Стршљен“ су обележили наш старт. Направили смо филмове који су зрачили у најгорем времену. У блокираној земљи мој филм „Небеска удица“ отворио је капију Берлинског фестивала, отворио је и сам фестивал и продат је страном продуценту. Мој син Драган се разболео и ја сам пуно радио како бих омогућио његово лечење. То је био најтежи период нашег живота. Све паре сам усмерио према Лондону, где ми се лечио син. На нашу несрећу, он је подлегао од leukемије у 34. години.

Да ли су филмови у којима су Срби демонизовани наручени?

– Ја сам јако добро упознао Америку. Мој филм „Небеска удица“ био је номинован за Оскара. Присуствовао сам пројекцији у Лос Анђелесу коју је организовала Америчка Академија. Филм је био испраћен овацијама. Дан Тана ми је рекао: „Упркос свему, филм неће бити у кругу пет најбољих са неенглеског говорног подручја. Нико неће гласати за твој филм, јер они не дозвољавају да прође било шта што негира њихову силу, моћ и искључивост када је у питању судбина малих људи.“ А филм сам снимио седам месеци после НАТО бомбардовања. У центру мојих филмова је човек, са својим лицем и наличјем, његова судбина, емоција, мука и јед како да преживи. Велике моћне земље праве често пропагандне филмове који имају само један циљ – да афирмишу њихову политику.

Не волим идеолошке забране, нисам их волео ни у комунизму. Слобода израза мора да постоји свуда. Стеге нико не воли.

До краја живота ћу припадати онима који желе суживот са другима.

Колико се животна филозофија људи променила из времена комунизма, до данас?

– Изменила се суштина живота. Мислим да је капитализам унео нешто што је непримерено за очување породице. Присуствујемо једном врло суровом тренутку живота многих људи. Примећујете да данас родитељи раде по 12 до 14 сати у страним фирмама које раде

Синергија љубави

Мој узор је супруга Мира. Ако у животу сретнете партнера и човека који ће вам пружити сва задовољства живота – почев од љубави, преко брижности, мајчинства, прискакања у помоћ, и уколико не покварите те односе све време ваше брачне заједнице, онда ћете бити срећни и када одлазите. Није она узор, она је интегрални део мене. Нас двоје смо два различита света. Она гледа оптимистички на многе ствари и критичније на многе моје пропусте, а ја гледам живот више алтруистички, по неки пут зането, фантастично. Чitam по не знам који пут *Травничку хронику* Иве Андрића, а она каже: „Немој, молим те, да се заносиш да то екранизујеш. Имаш много година, потрошићеш се, нећеш склопити калкулацију.“ Она је прагматичнија и у праву. Ја сањам, сањаћу и нећу престати да сањам.

Колико је вера у Бога важна за Ваш рад и живот?

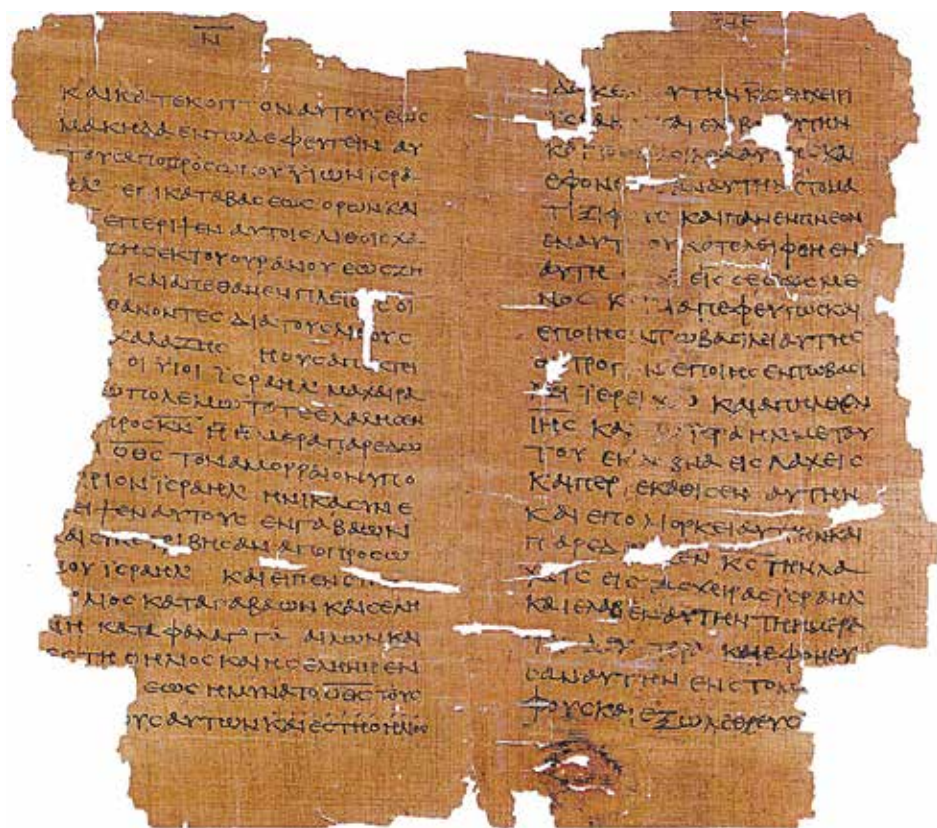
– Одрастао сам поред цркве у Нишкој бањи. Моје детињство везано је за порту. Мајка нас је за сваки велики празник водила у цркву. Слава нам је Свети Јован и ми смо славу обележавали на прави начин у кругу породице. Поп Славко је у нашу породицу унео највећу вредност коју вера може да донесе, а то је вера у људе, вера у човека. Када смо имали великих здравствених проблема са нашим сином, Мира и ја смо дуго разговарали – зашто нам се то дешава?! Знао сам да морам добротом према другима да наставим живот и да будем у вери којој припадам. И да видим шта могу да урадим у будућности што би мене грејало као човека како бих сачувао достојанство наше куће.

у Србији не би ли сачували радно место. Запостављају своју децу. Губи се породична хармонија, нежност, доброчинство и то је јако лоше на стање духа и свести у Србији. Ја потичем из сиротињске породице и сиротињу нисам сматрао својом несрећом. Сиротиња је у мене уносила снагу, храброст, упорност и жељу да откривам свет. Нисам се никада помирио са две појаве. Прва је та да сам био бесан на Запад зато што је бомбардовао нашу малу земљу, али сам бесан и на наше политичаре зато што нису имали памети да успоставе дијалог са тим моћницима и избегну најгоре.

Ваша серија „Мирис кише на Балкану“ говори о породици и мултикултуралности, лепоти и умећу суживота више нација, култура и вера. Може ли уметничко дело да подстакне те вредности?

– Анимирали смо Србију, Хрватску, БиХ и РС који су постали кофинансијери, тако да су мојој супрузи Мири и мени омогућили да снимимо једно дело које је веома интересантно свету. Нашао сам смисао у афирмацији породице. Сматрам да треба стварати хармонију радости живота. Ми смо пролазници у животу. Уметност може да утиче. ■■

Један од древних
фрагмената
Септуагинте –
фрагмент Књиге
Исуса Навина,
Египат, позни 2.
век, MS 2648 (извор:
Википедија)

Септуагинта као табу свог времена

Ола Михајловић Блајојевић

Према митском поимању света, у речима лежи магијска моћ. Њихово значење и њихово звучање су само две стране једне целине. Као такве, речи се не преводe. Можда се и њихово значење може објаснити, али као преведене, оне више нису моћне.

Бог ствара речју. Према Јеванђељу по Јовану, Бог и јесте Реч. Ипак, у овом случају, Реч тежи да буде универзална, да допре до сваког човека и да му пренесе знање о томе зашто постоји. Она више није магијски звук, већ одјек мисли. А мисли могу да се артикулишу и да се преведу, иако најчешће описно, несавршено.

Превод Божанске објаве је ипак представљао табу у 3. веку пре Христа. Свака новина, свако кршење табуа, често на крају ипак доводи до напретка. Прича о преводу јеврејске Торе на грчки језик је подизала доста прашине и узбуђивала духове кроз историју, доводила је до подела, али је, када се у целини сагледа, такође и доприносила богатству теолошке мисли и квалитетнијем тумачењу религијског текста.

Према легенди, египатски фараон Птоломеј Други пожелeо је да обогати своју библиотеку у Александрији, те је наручио превод јеврејских светих

списа на грчки језик. Осим тога, такав превод је био веома потребан Јеврејима у расејању, чији је матерњи језик био грчки. Птоломеј је, након савета са јеврејским старешинама, изабрао 72 преводиоца (или 70, према неким верзијама приче), затворио их је у 72 пећине и сваком од њих наредио да преведе целокупну Тору за 72 дана. Када су преводиоци завршили превод и састали се, испоставило се да је превод истоветан код свакога од њих.

Како је настанак овог списка пребојен нијансама легенди, не можемо са прецизношћу да утврдимо истину. Ипак, стил писања и извесна доза теоло-

шког тумачења у оквиру самог превода нам сугеришу да су преводиоци били јеврејског порекла. Квалитет превода није уједначен и варијације су велике. У време састављања Септуагинте, грчким језиком је говорило много људи на огромном пространству, добрим делом захваљујући космополитском духу хеленистичке културе, чијем су ширењу посебан замајац дала освајања Александра Великог. Грчки тог времена је претрпео измене у односу на језик класичне Грчке и у круговима учених људи сматран је донекле деградираним. Постојање мноштва дијалеката једног истог језика често води ка његовом поједностављењу. Овакав грчки језик је назван *коине*, односно *кини*, према новијем изговору. Могло би се рећи да је Септуагинта текст на грчком прожет семитизмима, како по реченичној и граматичкој структури, тако и по стилском изразу. Наиме, сама Септуагинта је на многим местима текст писан на „јеврејски начин“, односно, представља у тој мери буквалан превод да јеврејски склоп реченице видно прожима грчки текст. Преводиоци су се упуштали у смео и радикалан подухват превођења Божанске објаве и морали су да се суоче са отпором традиционалистички расположених верника. Можда им је још већу невољу задавао унутрашњи конфликт у који донекле можемо да проникнемо из самог превода. Оно што је дато као свето и непроменљиво на оригиналном језику, требало је преточити у друге речи и другу културу. Због тога превод веома варира. Неки делови су изузетно буквално преведени, док се код других јавља извесна доза уношења сопственог становишта приликом интерпретације. Ови покушаји тумачења су веома занимљиви за данашњу науку јер пружају увид у ондашња схватања текста.

„Управо као што људи обожавају златно теле иако оно не садржи суштину, тако и грчки превод не садржи суштину Торе, док незнабошци мисле да могу да спознају целокупну Тору кроз њега“, говорили су рабини. Можемо ли да разумемо њихов отпор или, благо речено, критички став према превођењу? Можда и можемо, ако имамо на уму да превођење захтева тумачење. И да на неки начин, превођење и јесте тумачење. И данас преводиоци књижевних дела балансирају између потребе за прецизношћу и потребе за слободним преводом. Да ли управо слободан превод верније дочарава оригинал? Преводиоци Септуагинте су кренули неутабаном стазом и из њиховог превода сазнајемо са којим су се питањима суочавали.

Негативан став Јевреја према Септуагинти је делимично последица и каснијег хришћанског коришћења овог превода. Иако су јеврејски рани хришћани углавном говорили арамејским језиком, били су веома упућени и у *кини* јер је и тај језик био део њихове свакодневице. Септуагинта је за хри-

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocinstvo.rs
www.dobrocinstvo.rs

КИПАР
14 - 20. октобар

СВЕТИЊЕ ГРЧКЕ
Евиа, Егина, Мега Спилеон...
20 -26. октобар

МИТРОВДАН У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
02 - 10. новембар

ТРАГОМ БИБЛИЈЕ
12 - 24. новембар

БОЖИЋ У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
04 - 12. јануар 2018.

ОСТРОГ
Сваког викенда

шћане представљала главни текст Старог Завета, па су га обилно користили приликом писања књига Новог Завета. Утицај Септуагинте није ограничен само на питања тумачења религијске поруке, већ се огледа и у речнику и стилском изразу. Одређена узвишеност мисли која постоји у Старом Завету налази свој одјек у тексту Новог Завета. Стари Завет, посматран кроз призму грчког превода, је постао извор грчких речи које су попримиле теолошки карактер и које као такве нису биле део свакодневног говорног језика. Оне су, како то наводи теолог Michael Marlowe, чак и за рану Цркву представљале врсту архаичног речника са већ дефинисаним теолошким значењем, као што и за нас данас поједини библијски изрази имају посебно, већ устаљено значење. Поред утицаја јеврејског језика на Стари Завет, грчки текст Новог Завета је обојен и другим „семитизмима“, тј. утицајем арамејског језика кога су први хришћански писци користили у свакодневном говору. Често се истиче да језик Новог Завета нема много тога заједничког са тзв. класичним књижевним стилем златног периода Атине, коме су и у каснијим периодима писци тежили. Новозаветни писци нису имали амбицију да теже оваквом идеалу. Њихов језик одзвања религијском поруком Торе и пророка, они не маре за идеале „овог света“. Ипак, нови стил који је оформљен у књигама Новог Завета због тога није мање књижевно вредан. Напротив, он представља нов и свеж књижевни израз који је пронашао пут до нашег времена. ■■

Поводом несувислих коментара игумана Бигорског манастира

Опет непријатни ветрови из расколничке МПЦ

др Александар Раковић

Игуман Бигорског манастира, архимандрит Партениј Фидановски, запрепастио је македонску јавност када се сазнало да је 17. августа 2017. у интервјуу бугарским медијима казао да „Бугарска Патријаршија, као наследница [Бугарске] Егзархије има потпуно историјско и канонско право, али и обавезу, да призна аутокефалност Охридске Архиепископије, обновљене у лицу Македонске православне цркве“

Српску и македонску јавност потресла је одлука Министарства спољних послова Републике Србије (21. август 2017) да повуче све дипломате из Скопља јер им је „угрожена безбедност“. Потом смо сазнали да су македонске службе, у корист „стране државе“, прислушкивале српске дипломате у Скопљу. Такође је било мишљења да су српске дипломате повучене и због тога што се начуло да би Република Македонија могла још једном да подржи захтев администрације албанских сепаратиста на Косову и Метохији за пријем у Унеско. Чак је било гласина да би Република Македонија – односно њена македонско-албанска влада – могла ове године (2017) да буде и предлагач пријема такозваног „Косова“ у Унеско, као што је то била Република Албанија 2015. када је тај захтев поражен на гласању у Генералној скупштини Унеска.

И прислушкивање српских дипломата и изгледно најновије стајање Републике Македоније на страну албанских сепаратиста с Косова и Метохије су скандали, а очито да не би били једини када је реч о односу дела македонске елите према српском народу. Због ова два важна питања – шпијунске афере и могућег гласања у Унеску – српска јавност није упозната са чињеницом да је током августа 2017. и у редовима Македонске православне цркве у расколу, дошло до продубљеног неканонског па чак и антиканонског гибања које поприма врло непријатне размере. Непријатне вести су стигле из Бигорског манастира, који је смештен у северозападном делу Републике Македоније и налази се у Дебарско-кичевској епархији Македонске православне цркве у расколу.

Игуман Бигорског манастира, архимандрит Партениј Фидановски (Битољ, 1970), запрепастио је македонску јавност када се сазнало да је 17. августа 2017. у интервјуу бугарским медијима

(*Faktor.bg*) казао да „Бугарска Патријаршија, као наследница [Бугарске] Егзархије има потпуно историјско и канонско право, али и обавезу, да призна аутокефалност Охридске Архиепископије, обновљене у лицу Македонске православне цркве“. Партениј у том интервјуу још каже да „Бугарска Црква, као једина истинска и достојна Мајка-Црква, треба широкогрудо да призна Македонску Цркву“ и наглашава како би „њено признавање [МПЦ] од стране БПЦ представљало велики историјски чин, који ће запечатити духовно сродство и братољубље међу нашим народима“.

Партениј је са потпуним симпатијама и с јасном нотом глорификације гледао на деловање Бугарске егзархије која је, иначе, од 1870. међу македонским Словенима ширила бугарско име и идентитет. За њега су Бугари и Македонци „братски народи“ са „националним посебностима“ и „заједничком историјом“. С друге стране, Партениј у интервјуу каже како „ми немамо ништа против Српске православне цркве и против српског народа – нити трунке мржње“, али су му речи препуне „српског режима“, „српске пропаганде“, „српских забрана“ у Македонији док је била део Краљевине Србије и Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца/Југославије.

Игуман Партениј прећуткује чињеницу да је Мајка-Црква – и Македонске православне цркве (која је сада у расколу) и Православне Охридске Архиепископије – Патријаршија са седиштем у Београду. Даље, Партениј игнорише ставове македонског народа о блискости са српским народом, а они би му морали бити познати. Институт „Димитрија Чуповски“ из Скопља је 2010. спровео анкету према којој око 54,8% грађана и грађанки македонске националности не би имало ништа против да ступи у брак са особама српске националности, док би само 3,1% прихватило брак са особама бугарске на-

Архимандрит Партениј, игуман на Бигорскиот манастир

Неспорен историски факт е, че Ѓиларската епархија е последната канонична црква, престојала на нашата територија пред приклучувањето на Македонија кон Југославија. Искрено вправно и се надеваме, че Ѓиларската патријаршија има целото историско и канонично право, но и задолжително, да признае антикефалноста на Охридската Архиепископија, казва пред Faktor.bg родолюбивецт архимандрит Партениј

Бесмислице бигорског игумана Партенија
Извор: <http://www.faktor.bg/>

ционалности. Такође, око 73,7% Македонаца види Србију као најбољег суседа, а само 11,9% Бугарску. Стога не треба да чуди што су реакции на Партенијеве речи биле оштре.

Љупчо Златев, новинар Телевизије Сител је написао да „игуман Партениј води секту, а не цркву“. Посебно је забрињавајуће, каже Златев, што се братство Бигорског манастира слаже са Партенијевим речима и што су такви типови „запосели један од најсветијих манастира у земљи“. Златев констатира да су средњовековни манастири у Републици Македонији препуни фресака светородне лозе Немањића – од Светог Саве па надале – да се „две највеће фреске цара Душана налазе код нас“, а знатан је број фресака и српских средњовековних великаша. Он подвлачи и ово: „Највећи број средњовековних манастира којима се данас поносимо изградиле су српски великодостојници као ктитори.“ А када је реч о новијој прошлости, Златев пише да је „српски краљ [Петар I Карађорђевић] уз помоћ локалног становништва ослободио Македонију од османског ropства“.

Златев наставља: „У исто време у Македонији нема ниједне фреске неког бугарског цара или великодостојника. На овом парчету земље нема нити једне црквике или манастирчића коме је ктитор Бугарин.“ На крају Златев упућује реторичко питање управо игуману Партенију: „Каква је мајка била та БПЦ, а да ћерки није оставила нити једну црквину и нити један манастирчић?“ С друге стране, позната је чињеница да је 1959. Српска Православна Црква – као права Мајка-Црква – поред осталог предала на управу тада аутономној Македонској православној цркви и све српске средњовековне манастире на територији Народне Републике Македоније.

Право питање је и закључно, а поставља га, поред Златева, још један македонски новинар Миленко

Неделковски – због чега Синод у Скопљу на челу са архиепископом Стефаном није реаговао на став игумана Партенија и братства Бигорског манастира? Да ли то значи да Македонска православна црква у расколу даје прећутну подршку идеји да је „БПЦ Мајка-Црква МПЦ“? Миленко Неделковски ми је причао о гласинама како постоје планови да „Антиохијска Патријаршија и Бугарска Православна Црква координисано признају аутокефалност Македонске православне цркве“. Рекао сам му да такав расплет није реалан. Притом, Руска Православна Црква никада не би дала сагласност нити Антиохијској Патријаршији нити Бугарској Православној Цркви за такве антиканонске потезе чак и да у тим двома Црквама постоји намера за тако нешто. Верујемо, наравно, да таквих намера нема. Али, посве је вероватно како бугарске агентуре у оквиру македонске јерархије у расколу шире такве гласине да би се уносио немир у македонску јавност, и да би се подривали братски односи српског и македонског народа.

Постоје, нажалост, још неке неканонске делатности с којима се повезује Македонска православна црква у расколу. Наиме, када је Православна Црква Албаније 17. априла 2016. створила нову епископију с центром у Елбасану, дошло је до побуне коју је инсценирао рашчињени албански свештеник Никола Марку. Тај човек се од деведесетих година 20. века поставио као опозиционар Архиепископу Анастасиосу Јанулатосу, а према писању *Бирна*, албанска штампа га је представљала као „побуњеног патриоту“. Марку је сматрао да се са Елбасанском епархијом појачава грчки црквени утицај у Православној Цркви Албаније. Када му је из врха Цркве стављено до знања да је он само „цивилно лице“, Марку је изјавио да је „његово црквено деловање признато од стране архиепископа из суседне Македоније и да је он легалан свештеник цркве у Елбасану“. Уколико је ово тачно, то би значило да Македонска православна црква у расколу баца рукавицу у лице на све стране и да више не зна где удара.

Надамо се да ће расколничка јерархија са центром у Скопљу имати кочницу и да зарад пробугарских ставова и намеравањих плодноносних македонско-албанских односа (од којих, наравно, неће бити ништа), неће ићи ка потпуној штети у српско-македонским и грчко-македонским црквеним односима. Нема никакве потребе да се и на тај начин подрива стабилност моравско-вардарске котлине која нам је свима од суштинске важности. Црквена јерархија у Републици Македонији – под којим год именом – аутокефалност може да стекне само одлуком Мајке-Цркве са седиштем у Београду, а потом и признавањем аутокефалности од стране свих осталих Православних Цркава. Ако је Партенијев пут тај којим македонска јерархија у расколу има намеру да корача – тај пут његове предводнике води у провалију.

НОВИ САД

Византијски хор „Идимелон“

Византијски хор „Идимелон“ представио се новосадској публици у недељу, 3. септембра 2017. године, испред Градске куће у Новом Саду. На концерту су учествовали ансамбли грчких традиционалних игара – културно-уметничко друштво из Новог Мадитоса, ансамбл „Ефксинос“ из Понтијског Науса, као и ансамбл „Крићани и пријатељи“ оркестра „Еротокритос“. На програму ће бити изведене византијске химне, традиционални плесови и песме. Генерални покровитељ концерта била је Туристичка организација Грчке, а медијски покровитељ: Радио „Беседа“ Епархије бачке.

Извор: Епархија бачка

| <http://eparhija-backa.rs/>

ХЕРЦЕГ НОВИ

Књига о Св. Мардарију

У оквиру манифестације „Трг од ћирилице“ у Херцег Новом, на Преображење Господње, у суботу, 19. августа, одржано је духовно вече посвећено Светом Мардарију (Ускоковићу) на којој је представљена књига мемоара овог новопросвјетљавшег Светитеља.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије казао је да су мемоари Св. Мардарија, под насловом *Недокучива Русија* једна од најдубљих и најдрагоценијих књига наше традиције, писана са његошевским надахнућем. Митрополит је подсетио да је наша Црква 16. јула ове године обележила прослављење Св. Мардарија.

Митрополит је казао да је ова књига и језички и по садржају изузетна. Нарочито је битан тренутак у којем је књига објављена, када се има у виду да је његова Црна Гора (пошто је Св. Мар-

Теолошки погледи

ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

Теолошки погледи на интернету

Са радошћу обавештавамо читаоце *Теолошких погледа* да је на адреси <https://teoloskipogledi.spc.rs/sr/> доступан вебсајт нашег часописа на српском и енглеском језику. Доступни су, у дигиталном облику, чланци и студије из свих до сада објављених бројева *Теолошких погледа* – од 1968. до 2017. године.

Уредништво часописа *Теолошки погледи*

БЕОГРАД

62. Међународни сајам књига

У фокусу овогодишњег 62. Међународног београдског сајма књига биће савремена књижевност на немачком језику, а заједничким наступом представиће се Немачка, Аустрија, Швајцарска и Лихтенштајн.

Како је најављено, почев од свечаног отварања Сајма 22. октобра, публика ће бити у могућности да се упозна с новим књижевним тенденцијама и стваралаштвом на немачком језику. Првог дана Сајма, 23. октобра, програм „Четири земље један језик“ отвориће амбасадори Немачке, Аустрије и Швајцарске догађајем „Да се упознамо“. У неформално-опуштеној атмосфери и у неконвенционалном формату, они ће представити своје земље кратким и духовитим увидима у њихове мање познате специфичности.

Поред тога, на Сајму ће посетиоцима бити понуђени најпре наслови домаћих издавача, као и издавача из иностранства – како је то постало уобичајено током претходних 6 деценија одржавања Сајма књига у Београду.

Сваког јутра у оквиру заједничког штанда у Хали 2 Београдског сајма, биће организован програм за најмлађе читаоце – серија забавних, поучних и интерактивних креативних радионица, читалачких клубова, предавања, стваралачких семинара, играоница и перформанса.

Српска Православна Црква представиће своје издаваштво – и преко штандова појединих званичних епархијских издавача, али и штандова других издавача црквено-богословске и духовне литературе. На посебном штанду СПЦ, на већ устаљеном месту у Хали 1, биће представљено збирно издаваштво Српске Православне Цркве, као и ранијих година.

дарије пореклом из Црне Горе) увела санкције тој „недокучивој Русији“, другим речима, истакао је Митрополит, одрекла се и Св. Мардарија и Петра Цетињског и Његоша, као и саме себе.

Први српски епископ у Америци, Мардарије Ускоковић канони-

зован је 29. маја 2015. године, а прославља се 12. децембра. Уз пуно одрицања, гладовања, тешкоћа успео је у Либертивилу да сагради манастир Св. Саве, где су почетком маја 2017. године пронађене његове нетрулежне мошти.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У Призрену је одржан други Међународни фестивал средњовековне музике „Медимус“ (од 26. до 27. августа 2017. г.)

Други Међународни фестивал средњовековне музике „Медимус“ одржан је у акустичном и архаичном амбијенту атријума средњовековне Цркве Светог Спаса у Призрену, у Поткаљаји. Учествовали су реномирани уметници који негују традицију средњовековне музике: Един Ка-

рамазов из Бих, ансамбл „Левант“ из Београда, ансамбл „Canso“ словеначко-хрватски састав, Драган Млађеновић из Београда и „Bourdon“, мађарски трио. Својом музиком одвели су посетиоце на путовање кроз векове. Вратили су их у дане славне српске средњовековне државе, када је призренском калдрмом ходао средњовековна господа.

Велики број посетилаца је уживао у музици. Присуствовали су представници: Цркве, КФОР-а, ОЕСЦЕ-а, Мађарске амбасаде, Општине Призрен... Осим Срба Призренаца, дошли су гости из Зубиног Потока, Грачанице, Косовске Митровице, Штрпца, Краљева, Крагујевца, Новог Сада и Београда. Концерте су у мањем броју, посећивали становници Призрена несрпске националности. Посетиоци су имали прилике да са стручним водичем обиђу многе знаменитости града Призрена.

Манифестација је одржана са благословом Епископа рашко-призренског Теодосија, у организацији: Друштва пријатеља манастира Светих Архангела, Фондације „Свети Архангели“ и Дома културе Грачаница. Медији су у значајном броју пропратили овај изузетан догађај. Медијски спонзори били су Телевизија „Храм“ и Радио „Слово Љубве“.

Призрен је изабран као место одржавања фестивала зато што су стари списи открили да је први познати српски средњовековни музичар био Драган из Призрена, који је од 1335. године боравио у Дубровнику и свирао на тргу. На дан крунисања цара Душана, 16. априла 1346. године у Скопљу, свирао је царско коло, а пратили су га лаутари.

Зато је Друштво пријатеља манастира Свети Архангели код Призрена било подстакнуто Драганом, Призренцем, да организује манифестацију која има за циљ да представи српско и европско средњовековно музичко наслеђе баш у граду у коме се неговала музичка култура, и где су настале неке од најлепших композиција. Трагом Драгана Призренца наставља се музичка традиција и негује се средњовековна музика. Чува се спомен на царски Призрен и српску културну баштину. Призренци се поносе српским споменицима културе, црквама и манастирима, а њихову лепоту и значај желе да представе љубитељима уметности и културе. Спој музике, уметности и религије овом фестивалу даје магичну моћ и истински квалитет.

др Александра Новаков

ког Јустина у порти Цркве Светог Ахилија одржан је први састанак на коме је презентован будући споменик и на коме је формиран одбор који ће бити задужен за изградњу. За председника одбора изабран је Стојан Рангелов, за секретара др Бранко Плазинчић, а за благајника јереј Бојан Милошевић.

Ово је почетни корак у низу активности заједничког деловања у смеру неговања наше историје и културне баштине. Наредне активности се односе на прикупљање новчаних средстава и набавку камена из Румуније. Сви који желе да учествују у овом делу, могу помоћи својим прилогом.

Извор: Епархија жичка

СИДНЕЈ Изложба о Николи Тесли

Удружење „Никола Тесла Српски“ организовало је у јулу 2017. године изложбу о раду и делима Николе Тесле. Удружење, са председником Драганом Стегњајићем, уложило је огромне напоре како би изложба била представљена у најбољем светлу. Изложба је одржана на Универзитету државе Нови Јужни Велс – Michael Crooch Innovation Centre University NSW. Више информација о овој изложби доступно је на интернет страници Митрополије аустралијско-новозеландске.

АРИЉЕ

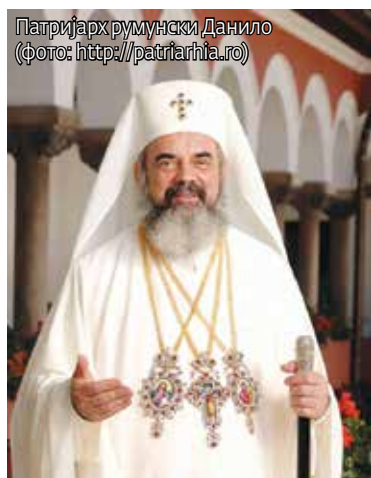
Споменик Св. краљу Драгутину

Пре више од седам векова на простору Ариља, између река Рзава и Моравице, Свети Сава утврдио је Моравичку епархију. У жељи да се

Ариљу врати стари сјај и традиција неговања духовности и културе, иницијативом Црквеног одбора и верног народа, настала је идеја о подизању споменика Св. краљу Драгутину.

На Видовдан 2017. године, са благословом Епископа жич-

Румунска Православна Црква

Реагујући на извештај румунског Завода за трансфузију, Румунска Патријаршија упутила је апел верном народу да добровољно дају крв. Апел је упућен 8. августа 2017. године, а организована је и акција добровољног давања крви при капели Саборног храма у Букурешту. Ова акција ће до даљег бити организована сваке среде. Сличне акције се организују од 2013. године и до сада је у њима учествовало више од 25.000 добровољних давалаца крви.

У среду, 9. августа 2017. године, румунски Патријарх Данило поклонио је 20 медицинских апарата педијатријским клиникама у земљи. Новчана вредност донације је око 65.000 евра. Патријарх Данило је истакао да овим чином Румунска Православна Црква наставља да показује своју бригу за болесне, а посебно за децу. Од 2015. године до данас Румунска Православна Црква поклонила је медицинску опрему у вредности преко 190.000 евра.

Румунски Патријарх Данило упутио је 8. августа 2017. године поруку везану за пост, у којој објашњава његов смисао. Он је нагласио да је пост прилика да се верници појачано хране речју Божијег Јеванђеља и да интензивирају молитву. Пост, такође, треба да послужи као средство за ослобађање од похлепе и ограничавања на пролазне ствари, кроз

окретање Богу као извору вечног живота и радости. Он подразумева гајење скромности и унутрашње слободе са циљем причесног сједињења са Богом и учешћа у животу Царства Божијег. У том контексту пост је борба за очишћење од греха и посвећење душе кроз љубав и праштање.

Руска Православна Црква

Патријарх московски и све Русије Кирил и Митрополит Иларион, председник Одељења за спољне послове Московске Патријаршије, упутили су честитке Католикосу-Патријарху грузијском Илији II поводом његовог имендана. У својим честиткама они су истакли дуго, примерно и предано служење Патријарха Илије на трону Грузијске Цркве, као и његов труд на јачању односа унутар породице Православних Цркава. Такође су изразили наду да ће му Бог, посредством његовог небеског патрона, подарити духовне и физичке снаге како би и у будућности наставио са својим деловањем.

На званичном веб-сајту Руске Православне Цркве објављено је 8. августа 2017. године да је у селу Тернопил, у украјинском региону Котиузхини, неканонска Кијевска Патријаршија покушала да заузме цркву Руске Православне Цркве. Према речима протојереја Александара Кантитског, старешине Цркве Светог Стефана, у овој акцији учествовала је и украјинска полиција.

Поводом снажног земљотреса који је погодио Кину, Патријарх руски Кирил упутио је телеграм саучешћа председнику Кине, господину Си Ђинпингу. Он је изразио своје жаљење поводом земљотреса који је имао као последицу много повређених као и оштећење инфраструктуре региона Сечуан, замоливши га да пренесе повређенима његове жеље за брз опоравак.

Стручњаци за обнову из Петрограда спремни су и жељни да помогну обнову православних храмова Шангаја које су изградили

руски емигранти у раном 20. веку. Како извештава руска новинска агенција ТАСС, Ксенија Черепанова, шеф прес службе Одбора за државну контролу, коришћење и очување културних и историјских споменика, објавила је ову информацију. Према анализи ових стручњака, црквена здања су у задовољавајућем стању, али им је потребна поправка и обнова њихових првобитних изгледа.

Бугарска Православна Црква

На званичном веб-сајту Бугарске Православне Цркве објављено је да је 2. августа обележено 30 година од избора Митрополита Доментијана за архипастира Видинске епархије. Он је изабран 26. јула 1987. године, а избор је 2. августа потврдио Синод Бугарске Православне Цркве.

Полагање камена темеља капеле Св. Пантелејмона у болници „Христо Ботев“ извршено је 2. августа 2017. године у Враци, током Литургије коју је служио епархијски архијереј Митрополит Григорије – саопштено је на званичном веб-сајту Бугарске Православне Цркве. У Литургији су учешће узели и Епископ Константин, Викарни Епископ пловдивски Јаков, Епископ меланички Герасим. Служби је присуствовао верни народ и особље болнице. Епископ Григорије је истакао да је ово посебна прилика будући да се у Враци тренутно налазе и мошти Св. Велико-мученика Пантелејмона.

Православна Црква у Америци

Млади Северне Америке имаће прилику да и ове године присуствују годишњој конференцији, коју организује Православна Црква у САД од 6. до 8. октобра 2017. године у Атланти. Конференција је намењена младима између 20 и 39 година, а циљ конференције је помоћ младима у јачању њихове везе са Христом, Црквом и другим православним хришћанима.

На званичном веб-сајту Православне Цркве у САД објављено је да онлајн курс из хорског певања почиње 9. септембра 2017. године. Курс је оријентисан тако да демонстрира основне технике литургијског певања. Састоји се од 12 сесија које ће бити одржане током 13 недеља. Број полазника је ограничен, а они ће током сесије морати да одвоје макар један сат дневно за практичну вежбу, као и пола часа за лекцију коју ће добити преко скајпа.

Конференција канонских православних епископа САД, поводом насиља у Шарлотесвилу, издала је током августа 2017. г. Саопштење у којем изражава жаљење због губитка живота до којих је дошло услед срамних настојања да се промовише расна чистота и негује белачка супремацистичка идеологија у Шарлотесвилу у Вирџинији.

Како стоји у Саопштењу, Православна Црква не промовише, не штити нити одобрава учешће у таквим репресивним чиновима мржње, расизма и дискриминације, те истиче да таква уверења и понашања немају место у било којој заједници заснованој на поштовању закона и вере у Бога Љубави. Суштина хришћанског Јеванђеља и духа православног предања у потпуности је и очигледно неспојива са идеологијама које проглашавају супериорност било које расе над другом. Наш Бог није пристрасан нити гледа на то ко је ко (Пнз. 10, 17; Рим. 2, 11). Црква исповеда да нема више ни Јудејца ни Јелина, нема више роба ни слободнога, нема више мушког ни женског, јер смо сви један (човек) у Христу Исусу (Гал. 3, 28). Онај ко мрзи брата свог, у тами је и у тами ходи (1. Јн. 2, 11), наглашава се у овом Саопштењу.

Цариградска Патријаршија

Поводом 1. септембра, који се обележава као Дан заштите твари, Патријарх константино-

пољски Вартоломеј објавио је поруку којом позива „све људе добре воље да се упосле у борби на заштити природне околине и успостављања солидарности“. У својој поруци Васељенски Патријарх навео је како је прошло 28 година откад је Сабор Васељенске Патријаршије установио празник поводом Дана заштите животне средине, када су у Православном центру узнете молитве „за сву твар“. Историјска Патријархова посланица од 1. септембра 1989, позвала је све православне и инославне вернике „да узносе молитве благодарности Творцу на свима великим даровима творевине“ и да се моле усрдно за њено очување.

Патријарх цариградски Вартоломеј (фото: Н. Мангина, patriarchate.org)

Између осталог, Патријарх Вартоломеј је истакао улогу Сабора одржаног на Криту у јуну 2016. године, који је нагласио еко-позитивну динамику наше православне вере, и који позива вернике да буду „свештеници твари“ док је непрестано приносе Творцу свега.

Православна Црква чешких земаља и Словачке

Светом Литургијом коју је 15. августа, заједно са својим домаћиним Митрополитом михаловско-кошицким Георгијем, служио у Цркви Успења Пресвете Богородице у граду Кошице, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије завршио је посету Православној Цркви у Чешкој и Словачкој.

У току Литургије вернима су на целивање биле изложене мошти Св. Јована Милостивог.

У својој беседи Митр. Амфилохије је нагласио да православни Словени никада не смеју изгубити из вида да је управо у Моравској, Светим Кирилом и Методијем, основана прва словенска Црква.

„Зато понављам да је ова Црква православна Мајка Црква свих словенских православних Цркава“, казао је Митрополит Амфилохије.

Владика Георгије је Митр. Амфилохија одликовао орденом Св. Алексеја Тота, највишим одликовањем Епархије михаловско-кошицке. Одликовање је Митрополиту Амфилохију додељено „за његове заслуге за духовно добро Епархије михаловско-кошицке“.

Грузијска Православна Црква

Како преноси веб-сајт Информационе Службе СПЦ, завршени су радови на обнови грузијског чувеног манастирског комплекса Давид Гарца, који су трајали од септембра 2015. године.

Пројекат је обухватио успостављање водоводне, канализационе и електричне мреже, обнову фасада келија у манастирском комплексу, сређивање зелених површина око манастира и формирање посетилачког центра са паркингом.

Овај манастирски комплекс Давид Гарца састоји се од око 20 манастира који су уклесани у стене. Историја комплекса почиње у 6. веку када су православни монаси започели аскетске подвиге у пећини Гарца на падинама малог кањона, где је ускоро основан први манастир, који је касније постао Лавра Св. Давида. Овај комплекс налази се на списку најлепших места на свету који је саставио магазин *Нешнал џеографик* у новембру 2016. године.

Извор: Радио „Слово Љубве“, Информативна служба СПЦ

У МИТРОПОЛИЈИ ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКОЈ **XVIII Дечји сабор Црне Горе**

Светом Архијерејском Литургијом, коју је са свештенством служио у Цетињском манастиру Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, 2. септембра 2017, почео је традиционални, осамнаести по реду православни Дечји сабор, који је и ове године окупио око 1.500 малишана из свих крајева Црне Горе.

Манифестација је ове године посвећена нашим светородним династијама и одвија се под слоганом: *Свети владари – вјере чувари*.

Поздрављајући учеснике манифестације, Митрополит Амфилохије је, након што је произнио молитву за благословен почетак школске године у Цетињској Богословији и у свим школама у Црној Гори, на крају Свете службе рекао да је најчудесније што се догађа на свијету то што нас цјелива Господ Бог.

„У светом причешћу нас сам Господ грли и цјелива. А и ми Њега цјеливамо и грлимо. И од Њега се учимо правом знању“, рекао је Митрополит црногорско-приморски.

Он је казао да од родитеља примамо земаљски хљеб, од учитеља знање из разних наука...

„То је све Богом благословено, али у овој Божјој школи, у Цркви Божјој прима се хљеб живота, Он је тај који нам даје, не само мудрост и живот на земљи, него нам даје мудрост вјечну, непролазну мудрост и знање, и науку.“

Манифестација је настављена на платоу испред Цетињског манастира наступом црквеног дјечјег хора „Златица“ из Подгорице, и њиховим извођењем саборске химне „Крстим се са три прста...“

Онда је Митрополит Амфилохије отворио радни део Сабора рјечима да су дјеца оно најљепше што постоји на земљи.

„Зато је Свети Отац Јустин говорио да ће нас дјеца и цвијеће оправдати пред Богом“, казао је Митрополит Амфилохије.

У ДАЛМАЦИЈИ

Седам векова манастира Крупе

На дан када Црква празнује Успенје Пресвете Богородице, 28. августа 2017, Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, а поред Епископа Фотија саслуживали су П. Г. епископи: горњокарловачки Герасим, славонски Јован и франкфуртски и све Немачке и избрани бихаћко-петровачки Сергије.

Данашњи дан носи двоструку радост и благослов, јер представља и јубилеј најстарије далматинске светиње. Православни Срби северне Далмације подигли су манастир Крупу да са њима дели судбину већ седам векова. Први ктитор манастира био је Свети краљ Милутин, а у ктиторству су га наследили Свети Стефан Дечански, цар Душан, Света Мајка Ангелина Деспотица и Свети Бранковићи. Сви они, заједно са народом Крупе, Голубића, Жегара и Обровца себе су, као живо камење, уградили у зидове овог манастира да би са њим вечно живели.

„Овај је манастир већ 700 година утеха и прибежиште и великим и малим, ученим и неучим, владикама и владарима, многим путницима и намерницима који све до данас долазе овој светињи тражећи дубљу тајну живота и трачак бесмртности. То је оно што Крупа носи у себи, у својој архитектури, фрескопису, ризницама и богослужењу“, рекао је Владика Фотије и изразио жељу да Крупа и убудуће буде место мира и помирења, где се оружје раскива у плугове, а народ Божији задобија утеху и духовни мир.

Прослава овог значајног јубилеја сабрала је велики број верника, укључујући многе званичнике и људе из јавног живота. Након Свете Литургије уследио је пригодан културно-уметнички програм, а потом и трпеза љубави за све присутне.

Извор: Епархија далматинска

Специјални гости манифестације су ученици цетињске Основне школе „Његош“, који су се представили извођењем играка „Долазак Змаја на Цетиње“.

У току дана малишани су, предвођени својим вјероучитељима, показали своје умијеће у хорском и соло појању, цртању, игри, спортским надметањима...

На крају је одржан квиз знања из вјеронауке, са проглашењем побједника.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У БЕОГРАДУ

Свечана Литургија и молебан за кадете

Поводом завршетка школовања кадета 138. класе Војне академије и 3. класе Медицинског факултета Војно-медицинске

академије, 2. септембра 2017, у параклису Покрова Пресвете Богородице у Војној академији служена је свечана Архијерејска Литургија са молебаном.

Литургију поводом успешног завршетка школовања кадета 138. класе Војне академије служио је Епископ милешевски Атанасије.

Свечаном духовном догађају, поред кадета будућих официра Војске Србије, присуствовали су начелник Војне академије генерал-мајор Горан Зековић са сарадницима, начелник Управе за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС пуковник Саво Иришкић, као и многобројне старешине и свештеници Српске Православне Цркве.

Током свечане Литургије, каде-ти који су се по својој слободној

У ЕПАРХИЈИ СЛАВОНСКОЈ

Дани Светих новомученика јасеновачких

Празновање Светих новомученика јасеновачких Епископија пакрачко-славонска започела је 3. септембра 2017, свакодневним служењем Свете Литургије у манастирском храму Рођења Светог Јована Претече у Јасеновцу, а завршиће 13. септембра 2017, на дан када Српска Црква обележава њихов спомен.

Са благословом Владике пакрачко-славонског Јована, централни догађај прославе отпочео је 8. септембра 2017, редовним годишњим симпосионом „Новомученици: Полиперспектива III“, који је у организацији Одбора за Јасеновац Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве и Музеја жртава геноцида из Београда, с благословом Митрополита загребачко-љубљанског Порфирија и ове године одржан у просторијама Српске православне опште гимназије „Кантакузина Катарина Бранковић“ у Загребу.

Поздравном беседом овогодишњи симпосион отворио је Владика Јован, а током истог присутне су поздравили и Митрополит Порфирије, Владика будимљанско-никшићки Јоаникије и амбасадор Републике Србије у Републици Хрватској гђа Мира Николић.

На симпосиону су своје радове изложили многи светски и наши еминентни стручњаци из ове области, међу којима: др Петра Хелдт (Dr. Petra Heldt, ETRFI Jerusalem), Архимандрит Александар из Јерусалимске Патријаршије (Alexander Frankel Winogradsky, The Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem), проф. др Јован Делић (Филозофски факултет, Београд), др Срђа Трифковић (Факултет политичких наука, Бања Лука), др Вељко Ђурић Мишина – директор Музеја жртава геноцида, Београд, Епископ врањски Пахомије, гђа Мира Јовановић из Цириха и Драгослав Илић (Центар за проучавање рата и ратних злочина, Бања Лука).

У поподневним часовима истог дана, молитвено окупљање свештеног клира и верног народа одржано је у селу Млака поред Јасеновца. Са благословом домаћина, Владике Јована, с верним народом, гостима и учесницима симпосиона, уз саслужење протосинђела Павла (Радусиновића) игумана манастира Ораховица, и протођакона Милана Томашевића, празнично вечерње у Храму Светог пророка Илије служио је Архиепископ михаловско-кошички Георгије из Православне Цркве Чешких и Словачких земаља.

Након молитве, у пратњи Владике Јована гости су посетили манастир Јасеновац и том приликом се поклонили чесним моштима Светих новомученика.

Извор: Епархија славонска

У ЕПАРХИЈИ НОВОГРАЧАНИЧКО-СРЕДЊЕЗАПАДНОАМЕРИЧКОЈ

100 година ЦО у Омахи

Још један радосни догађај у животу наше Цркве у дијаспори! Српска православна Црквена општина Светог Николе у Омахи, Небраска, торжествено је прославила стогодишњицу свог постојања 2. и 3. септембра 2017. године.

У централној држави Средњег запада Сједињених Америчких Држава, Небраски, налази се велелепни српски православни Храм Светог Николе који је ове године прославио свој историјски јубилеј. Свечаност су предводили умировљени Епископ славонски Сава – у име надлежног Владике Лонгина, и Архиепископ Петар из Руске Заграничне Цркве.

Саслуживали су протосинђел Серафим Балтић, игуман манастира Нова Грачаница; протојереј-ставрофор Александар Бугарин из Канзас Ситија, архијерејски намесник; протојереј Зоран Милинковић из Де Мојна, Ајова; надлежни свештеник протојереј Саша Петровић; протојереји Марко Матић из Меририла, Индијана, и Радован Петровић из Денвера, Колорадо; јеромонах Алексије, игуман манастира Светих Архангела из Мисурија; као и протођакон Милован Гогич. Током Свете Литургије Владика Сава је рукоположио Џозефа Хенрија у чин ђакона. Нови ђакон причисљен је Храму Светог Ђорђа у Канзас Ситију. Свечаности су присуствовали многобројни локални свештеници из разних јурисдикција, као и велики број верник из свих крајева Америке. Владика Сава је, у име Владике Лонгина, на свечаном банкету уручио Орден Светог

вољи припремали за Свету тајну, прилазили су олтару и причешћивали се. На крају Литургије, честитајући кадетима на завршеном школовању и скорој промоцији у чинове потпоручника, Епископ Атанасије је будућим официрима дао свој благослов, изразивши велику радост што му је и ове године припала част да се радује успешном завршетку шко-

ловања кадета завршне године Војне академије.

У име Војне академије присутне је поздравио начелник генерал-мајор Горан Зековић, који се захвалио Епископу и свештенству за свечану Литургију и молебан који су уприличили за кадете завршне године.

Извор: Министарство одбране Републике Србије

Мардарија и архијерејске грамате најстаријим и најзаслужнијим парохиянима.

Парохија Светог Николе у Омахи састављена је претежно од Срба староседелаца, који су се махом доселили из Лике, као и мањег броја новодошлих Срба избеглих са простора бивше Југославије, Руса и обраћених Американаца који су у Српској Православној Цркви нашли аутентичну и историјску Апостолску Цркву.

У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Освећтан храм у Јовановцу

Преосвећени Епископ шумадијски Јован освештао је 3. септембра 2017, Храм Зачећа Светог Јована Крститеља у селу Јовановцу код Крагујевца. Владика Јована је дочекао велики број мештана, као и гостију, припадника Војске Србије, представника друштвено-политичких организација Јовановца, Града Крагујевца и читаве Шумадије.

После освећења храма, Владика Јован је приступио служењу Литургије, где је парокха цветојевачко-јовановачког Сретка Петковића одликовао чином протојереја. За труд и залагање приликом изградње храма, Владика Јован је Орденом Св. Симеона Мироточивог одликовао Драгана Спасића. Орденом Војска Карађорђа Живорада Нешића, Веру Миљковић, Владимира Вулетића и Душана Барјактаревића. После уручења грамате одржан је културно-уметнички програм у ком су учествовали представници КУД „Левач“ из Рековца, ученици јовановачке ОШ, солиста на хармоници Никола Стојковић, као и музички

састав „Ђурђеви ступови“. Трпе за љубави је постављена у порти храма, под шатром за више од хиљаду гостију, а велелепно славље поводом освећења Храма Зачећа Св. Јована Крститеља у Јовановцу је са свештенством, монаштвом, припадницима Војске Србије, представницима друштвених организација и верним народом, уз велику радост свих, настављено до касних вечерњих часова.

Извор: Епархија шумадијска

НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Почетак школске године

Са благословом Епископа рашко-призренског Теодосија, ректора Призренске богословије, 3. септембра 2017, на Светој Литургији у Саборном храму Светог Ђорђа у Призрену читан је молебан за призив Светог Духа поводом почетка нове школске године у Призренској богословији.

Литургију је служио Архимандрит Сава, игуман манастира Високи Дечани, уз саслужење свештеника из Призренске богословије. У својој беседи отац Сава је пренео благослов Владике Теодосија, који је тог дана учествовао у устоличењу новог Митрополита дабробосанског у Сарајеву, и подсетио на значај благодарности и учења које подразумева пре свега усавршавање у духовном животу.

Након Литургије на којој су се причестили сви професори и ученици и ручка у просторијама Призренске богословије, ученици, професори и свештенство поново су се окупили у манастиру Светих Архангела, где је на гробу цара Душана одслужен помен овом благоверном српском владару, као и ктиторима и приложницима Призренске богословије.

Извор: Епархија рашко-призренска

НА ЗЛАТНОЈ ОБАЛИ

Слава парохије

У недељу, 3. септембра 2017, Црквена општина Успенија Пресвете Богородице на Златној Обали прославила је славу и престоли пра-

зник Светом Архијерејском Литургијом коју је служио Његово Преосвештенство Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Силуан, заједно са јерејима Ђорђем Петровићем и Николом Стефановим и протођаконом Петром Мракићем.

Поред верујућег српског народа, Храм Успенија Пресвете Богородице испунили су и други православни верници, првенствено из Руске и Грчке Цркве, којима су се придружили и њихови свештеници.

Након Свете Литургије уследила је свечана трпеза љубави и наступ фолклорне групе. У панправославном торжественном окружењу, Епископ Силуан се обратио верницима јеванђељском поруком истичући посебно потребу за јачањем јединства, како на нашем унутрашњем плану, унутар наше богомчуване Митрополије, тако и на међуправославном нивоу са свима верујућим православнима у Аустралији и Новом Зеланду.

Епископ је истакао: „Ово наше време обилује искушењима којима можемо одолевати само ако смо јединствени у Христу, а онда, природно, и једни са другима. Само ако будемо једно у Христу, наш глас може да се чује у мору овосветских таласа који заплускују брод Цркве.“ Владика је још рекао: „Овај дан је уједно и права прилика да са браћом и сестрама из Руске и Грчке Цркве посведочимо и још више учврстимо хришћанско јединство.“

Извор: Митрополија аустралијско-новозеландска

УАЕМ

Молебан за почетак школске године

По благослову Патријарха српског Иринеја, у недељу, 10. сеп-

тембра 2017, Епископ моравички Антоније, викарни Епископ Патријарха Српског и старешина подворја СПЦ у Москви, служио је Свету Архијерејску Литургију у крипти Храма Светог Саве у Београду.

Његовом Преосвештенству са-служивали су: Архимандрит Стефан Шарић, настојатељ Храма Светог Саве; протојереј-ставрофор др Драгомир Сандо, професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и председник Одбора за катихетску наставу Архиепископије београдско-карловачке; свештенство светосавског храма јереји: Драган Шовљански и Иван Штрбачки; протођакон Игор Давидовић; ђакони Владимир Руменић и Мирослав Митровић.

Певачко друштво „Мокрањац“ које постоји при Храму Светог Саве на челу са диригентом Милицом Тишмом, као и Светосавски дечији хор „Растко“ којим диригује Јелена Жеж, одговарали су на Светој Литургији и улепшали овај велики духовни догађај.

Епископ Антоније је на крају Литургије пренео благослов Патријарха Иринеја поздравивши ученике београдских школа и произнео надахнуту беседу:

„Спаситељ је у једној најобичнијој причи објаснио суштину Царства Небеског“, рекао је Владика појашњавајући прочитано јеванђељско зачало. „Господ нас је призвао да добровољно будемо слуге Његове. Могли сте то време које сте посветили Богу, Цркви, науци, да искористите на много других начина, али ви и ваши родитељи изабрали сте да га посветите управо Богу и молитви“, рекао је Владика Антоније и истакао да је избор свих сабраних данас на Литургији – љубав према Богу.

Велелепну крипту храма испунило је око 500 ученика београдских основних и средњих школа заједно са вероучитељима, наставницима, професорима и њиховим родитељима.

АПЕЛ: Нестала Марија Стојковић (79)

Дана 28. фебруара 2017. године, из своје куће у Зајечару, у којој је живела са ћерком, изашла је Марија Стојковић (79) и нестала у непознатом правцу. Како болује од благог облика деменције, и раније се дешавало да на кратко одлута, али би се после неколико сати враћала. Управо због специфичног стања које повремено има, контролисали су сваки њен излазак и молили је да нигде не иде. „Ипак, мајка је врло друштвена жена, веровала је да јој је боље и почела је да излази“, каже њен син. „Код себе нема документа, тако да поново апелујемо на све у Србији да нам помогну и јаве уколико приметите неког сличног у својој средини.“ Породица Марије Стојковић обилази и цркве и манастире, будући да је нестала жена била врло побожна. Тог 28. фебруара оставила је поруку да ће бити код пријатељице и напустила дом. На себи је имала црвено-црни џемпер и јакну зелене боје. Њен нестанак је званично пријављен и полицији.

Молимо све који имају било какву информацију да се јаве породици или да се обрате најближој станици полиције.

Бескрајно захвалан,

Зоран Стојковић,

син Марије Стојковић из Зајечара

имејл адреса: ateljemezanin@gmail.com

контакт телефон: 063/251-466 /може и Вајбером/

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Примаријус др Димитрије Т. Росић (1950-2017)

На Св. Великомученика Пантелејмона, 9. августа 2017, после кратке и тешке болести, на клиници у Сокобањској у Београду, преминуо је примаријус др Димитрије Т. Росић, унук блаженопочившег Патријарха Варнаве. Димитрије се родио у Београду, 1950, у лекарској породици, од оца Тихомира и мајке Анкице. Као специјалиста, кардиолог, радио је по Србији. Тако је на Косову и Метохији упознао проф. енглеског језика Мирјану, са којом је у браку добио Стефана и Софију. Од овог племенитог лекара, оличења хришћанске љубави и жртве у свету, породици и колективу, на Преподобну Мати Ангелину Српску, 13. августа, на гробљу Орловача, у присуству породице, пред око хиљаду душа, опростили су се и опело служили: протојереји-ставрофори Неђељко Марјановић, Драго Убипариповић и Александар Д. Средојевић. На гробу племенитог др Росића беседили су парох Н. Марјановић, пријатељ Сокол Соколовић и директор Сокобањске клинике, сви истичући изузетну пожртвованост специјалисте кардиолога др Димитрија Росића.

о. Александар Д. Средојевић

Каменорезачка радионица

Јаспис и Сард

Цара Душана бр. 2, Аранђеловац
<http://www.jaspisard.co.rs/>
(+381) 064/1938710

Све за цркве – од камена:

- иконостаси
- подови
- свети престоли
- розете
- крстови, споменици
- горња места, синтроноси...

Ручно и ел. звоњење – источно

У Руса, Грка и светогораца до данас,
а код Срба до пада Деспотовине, а од
2007. наново, и то: са програмирањем
и са откуцавањем часова и четвртина

Свеже: м. Жича (5 зв.), Копорин (3),
Милешева (звоно 9 тона); храм у Јовцу
(3), Уљми (4) Крагујевцу (5), С. Палан-
ци (3), Салаковцу (2), м. Вратна (2)...
Белошевац (2), Медвеђа зв. 2 и час.,
Азања (зв. 4) и час., Витовница (2)...

Часовници – Обнова старих механич-
ких, од историјског значаја, часовни-
ка; – Израда нових, тачних, са само-
сталним пребацивањем на
„зима-лето“ време.

скуп „ЖЕЛ-МИР“ аутора

Веб-сајт: zelmir.atspace.com;
szeljko7@gmail.com;
065/920 5 851; 064/20 80 145

**ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА
НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ**

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"
34312 БЕЛОСАВЦИ ББ
ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34
е-маил: livnicaligrap@yahoo.com

